Cartes
à
l'oli

CARTES A L'OLI

1

FINA

Cadaqués, 15 de juliol del 1983

Érem feliços. Teníem tot el que desitjàvem. Una vida per nosaltres, tot un futur per endavant. Ens havíem establert feia relativament poc en una caseta al costat del mar. Sempre havia volgut viure en un lloc així. Si més no, al meu cap quedava molt bé la nostra història d'amor, en aquella vil·la blanca. La brisa de les aigües catalanes omplia cada estança de la casa. M'embadocava mirant les cortines de seda blanques que ballaven al ritme de les ones, una seda blanca que cada matí deixava pas als primers rajos de sol.

Les tardes eren calmades. El transistor sonant de fons i les pinzellades de l'Ivan al llenç. El porxo quedava resguardat de la calor del juliol. Feia no gaire més de tres mesos que havien repintat les arcades, i el blanc intens ressaltava entre el blau del cel i l'ocre de la sorra. Infants cridant i jugant, el mar estava ple

de joia. A la llunyania es distingien les barques dels pescadors que havien sortit a primera hora per pescar i portaven el millor peix des del Cap de Creus.

M'agradava seure a la cadira de fusta de la dreta de la tauleta del porxo. Tenia tota la vista de la platja. En aquell moment sonava "Lonely nights" de Bryan Adams des del transistor. Al meu darrere les portes de vidre corredisses donaven pas a un menjador i cuina acollidors. Una tauleta rodona encabida en aquell espai reduït quedava a l'esquerra de l'estança. A la dreta, una petita habitació que sobresortia igual que el porxo. Des de l'habitació l'Ivan m'observava sempre. Jo feia com si no el veiés.

Tot era idíl·lic. Les tardes dels dimecres teníem visita. Des de Port Lligat ens venia a veure un dels recents contactes de l'Ivan. S'entenien amb les mitges paraules catalanes que escopia entre les converses en castellà. Se li notava l'accent francès, i això encara em captivava més.

Les seves edats eren notòriament distants, però l'art no n'entén d'edats.

Era una tarda com les anteriors. Feia dos dies una de les típiques pluges torrencials estiuenques ens va acompanyar la major part del dia. Els carrers seguien molls i la casa, de difícil accés, restava aïllada per culpa de les inundacions que complicaven el pas de qualsevol visita. Puntual, a tres quarts de

set de la tarda, el clàxon estrident del nostre vell amic va ressonar per les parets de les estances. Vaig conduir els convidats per un camí discret a la vista de tothom. Poca gent coneixia aquell camí, però feia de la casa un indret més especial. “Oh Salvador! Quina alegria veure’l avui.” Amb el més sincer to de veu i paraules el vaig rebre. Sentia gran admiració per aquell home. No era habitual veure’l acompanyat de la seva dona ja que la relació de la parella era realment tan complicada com les seves obres.

Tres setmanes després, el món em va caure a sobre. La Gala va morir. Dalí va apagar-se. Va ser el seu final, el meu i el de l’Ivan en aquell indret.

Ens va arribar una carta explicant-nos la seva partida. Fugia del lloc que tanta inspiració li havia proporcionat, del lloc on centenars d’obres havien nascut per acabar triomfant. S’escapava a una fortificació que havia regalat a la seva exmuller. Necessitava evadir-se del món que se li enfonsava. Necessitava espai. Al final de la carta ens agraïa tot el que havíem fet per ell, però no era més del que ell havia fet per nosaltres. Compartir el temps d’un geni com Dalí era un regal que no es podia valorar amb diners.

Un mes després que hagués marxat, les tardes dels dimecres no eren el mateix. L’estiu arribava a la seva fi. Els turistes agafaven els cotxes i abandonaven el que havia sigut la seva residència durant dos mesos. A poc a poc Cadaqués s’anava

buidant. Ara es podien sentir les gavines sobrevolant la costa i, en comptes de crits d'infants jugant, era la veu dels pescadors intentant fer la jornada una mica més amena, la que se sentia.

M'agradava la calma, el silenci, saber que encara que tothom retornava al seu cau, Cadaqués m'acollia cada dia de sol a sol i em deixava degustar les albades i cada posta amb més intensitat. La seva brisa m'acaronava i em xiuxiuejava que m'arrelés en aquell indret. No era amenaçadora, i això em proporcionava calma, felicitat. Una felicitat que s'estenia fins a l'Ivan.

Veure'l pintar, escoltar la seva veu cada matí quan em llevava, *bonjour, mon amour*, quedar-me bocabadada mirant el perfil de la seva cara i cos i fotografiar-lo sempre que no em veia. Captava les gavines sobrevolant la platja, els pescadors matiners a les seves barques; quan anava a comprar el pa, la pastissera em regalava el seu millor somriure i fins i tot m'apropiava dels dels nens i nenes amb els cucurutxos de gelat a les mans.

D'alguna cosa havíem de viure. Les meves fotografies eren bones, però massa especials per separar-les de mi. Teníem les pintures de l'Ivan. Compradors de la costa francesa i de la meitat nord-oest, part de l'Alemanya sud i també de Madrid. Li havia sentit dir que li dolia desprendre's dels quadres. Eren com els seus fills. El seu valor no es podia comprar amb diners i la meva figura dibuixada era massa valuosa, segons ell. D'alguna cosa havíem de viure, però.

Jo, malgrat que no era pintora, sabia captar els moments. Una de les meves fotografies preferides era aquella en la que apareixia en Salvador, amb l'Ivan assegut a la butaca. El primer, amb un pinzell a la mà, li mostrava noves tècniques sobre un llenç.

Aquell posat atent a les explicacions feia que m'atragués cada vegada més. Aquella tarda la recordo amb molta estima. A estones em dedicava una mirada que em desfeia. Era una mirada fugaç, atractiva, plena de passió. Una mirada francesa que et robava el pols i l'alè. Quan Dalí va haver marxat, la nit va ser eterna, màgica. La passió dels nostres cossos va omplir tots els racons de la casa. Cada moviment, paraula, sospir, era art. Era meravellós. Era…

Cadaqués, 7 d'octubre de 1983

Uns forts cops a la porta ens van sobresaltar. Ens vam mirar desconcertats. Vaig alçar-me per obrir. Dos homes d'una estatura mitjana amb cara amenaçadora van entrar decidits fins a l'habitació on es trobava l'Ivan. Al seu pas em van empènyer. Parlaven en francès. L'Ivan parlava entretallat, intentant explicar-se. Els dos homes el van subjectar amb força mentre el treien del llit. Sentia crits, paraules fortes, fins que vaig adonar-me que era jo la que cridava. No entenia res. Els meus esforços per intentar

aturar-los van ser ociosos. Estesa al terra, immòbil, el cap m'anava més ràpid que els impulsos nerviosos del meu cos. Dos minuts va durar la calamitat. Els dos minuts més lents de la meva vida. Al recuperar la mobilitat, vaig sortir corrents. Les llàgrimes rodolaven per la meva cara a mesura que augmentava la velocitat i em regalimaven fins al coll mentre s'entrelligaven amb les paraules d'ajuda. Cadaqués semblava més buida que mai.

2

DÀRIA

Santander, 11 de juny del 2007

"Avui i aquí acaba tot o comença tot, depèn de com ens ho mirem. Avui nosaltres som el futur. Siguin quins siguin els somnis que tinguem, tots són possibles. Es tanquen unes portes per obrir-se'n unes altres. Si hem pogut superar quatre anys d'estrès, llàgrimes i sofriment, podem suportar el que ens ve ara. Ningú va dir que fos ni que seria fàcil, però tots en som capaços. Tenim la intel·ligència i els coneixements per aconseguir el que ens proposem, només ens ho hem de creure. Avui i aquí deixem part de la nostra vida passada, però és només un túnel per arribar al que vindrà. Per nosaltres, perquè ens ho mereixem!".

Després d'això, una pluja de tres-cents barrets de graduació em va caure damunt. Era un punt d'inflexió en la nostra vida. Havíem acabat la carrera. Molts de nosaltres ho havíem estat esperant des del primer examen del primer semestre d'aquest

últim curs, i allà estàvem, tots junts, una vegada més, celebrant el nostre futur.

Un discurs realment commovedor per part del Xavi, un dels millors alumnes de la promoció. Tenia raó. Deixàvem el que havien estat els nostres millors anys com a estudiants.

Érem adults i això comportava que ningú ens assegurés que el camí que ens venia seria fàcil. Durant aquests quatre anys havia fet moltes amistats. Amistats de les quals no em penedia per a res. Aquí cadascú anava a la seva, no era com a l'institut. Acabar el batxillerat havia sigut molt alliberador. Necessitava un canvi, volia marxar. Aquesta decisió havia sigut bona; i tot i que moltes vegades fa por de prendre-la, m'havia fet créixer.

Aquesta vegada, en acabar la carrera no em sentia igual, un sentiment d'incertesa i buidor regia dins meu.

Entre abraçades i crits de felicitat em van sorprendre unes mans que em van agafar per la cintura. D'una revolada, els meus llavis van entrar en contacte amb uns altres. El Sergi. "Ja està, amor meu, ho hem aconseguit". La seva cara de felicitat valia més que aconseguir un títol universitari, treure matrícula o acabar la carrera en si. Aquells llavis i braços eren casa meva. M'hi sentia segura i no volia per res del món separar-me del meu refugi.

Ens vam abraçar amb força, com si ens haguessin de seccionar i hi oposéssim resistència. Les nostres mirades es van creuar. Els dos havíem parlat d'aquell moment en vàries ocasions.

Sabíem que els nostres camins es bifurcaven. Ell sempre havia volgut marxar a l'estranger en acabar la carrera i gràcies a les pràctiques en una sucursal aquí a Santander, ja tenia un lloc assegurat a la seu principal als Països Baixos. Era la seva passió i poques persones havia conegut més treballadores que ell.

Vam restar entrellaçats uns segons més i després la multitud se'ns va empassar, i ens vam deixar emportar per l'eufòria que regnava al pavelló.

—Ara s'ha de celebrar! Ens trobem a les nou a la plaça, sigueu puntuals!

L'ànima de cada festa ens ho va anunciar com totes les altres vegades que havíem sortit de nit per celebrar el final dels exàmens o, simplement, per passar les nits dels divendres i veure sortir el sol al matí següent. La Natàlia no s'acabava de creure que s'hagués graduat i tots estàvem més contents per ella que per nosaltres mateixos. La carrera havia estat un estira i arronsa per ella, no havia estat fàcil, però era allà amb tots nosaltres.

El vespre va seguir i va arribar la nit. Havíem reservat taules, en un restaurant de Santander, per sopar. Les quasi cent persones que érem de la Facultat d'Història ens vam encabir al local. Teníem reservada la part de darrere, una sala per a festes importants. Decorada amb garlandes dels colors de la universitat, les taules rodones, vestides amb unes estovalles blanques, omplien tot l'espai. Hi havia un *photocall* amb fotografies de cada

any de carrera. Era una línia del temps amb memòries. Érem una família.

3

FINA

Girona, 3 de setembre del 1980

S'havien acabat les tardes d'estudi, les nits sense dormir, els quaranta cafès cada matí i les llargues explicacions del professor Jauset. Les primeres ràfegues de vent matineres ens van acompanyar fins la porta de l'autobús. Tot va ser entrar-hi i una bufetada de realitat ens va portar de nou a tocar de peus a terra. Era notori que havia estat tot el matí al sol i l'escalfor que desprenien els seients ens va fer replantejar-nos fer tot el trajecte dempeus. En realitat no ens importava tant. Feia una setmana de la nostra graduació i ara començàvem el viatge que havíem estat planificant tant de temps.

Els nostres cossos es van acabar aclimatant en aquell ecosistema folrat amb pell. De tant en tant un "Fernando! Piti parada!" de la petita Tere ens amenitzava el camí. La Tere era la més jove de totes nosaltres. Som totes de la primavera i haver nascut al desembre suposa una gran diferència en mesos, si més

no, els suficients per recordar-l'hi sempre. Potser per això havia començat a fumar.

A cada parada m'agradava treure la càmera: les estacions de servei, la petita Tere fumant, la Susanna parlant amb la primera persona que es trobava, la Carme inspeccionant cada racó i jo anant-ho documentant tot.

Érem les quatre de la carrera. Ens havíem anat fent amigues per trams. Quan vaig posar els peus a la facultat, vaig sentir-m'hi forastera. No va ser una tasca fàcil arribar-hi. Em va costar molt convèncer la meva mare d'estudiar fotografia. Al meu pare se li va fer també una espècie de nus a l'estómac, però va acabar cedint ben aviat. La seva vessant artística va empatitzar amb mi. Al cap i a la fi, va ser ell qui em va introduir en aquest món. Em va ensenyar a observar amb cura i dedicació. Parar i percebre el que ens envolta. Sentir amb la mirada els paratges que s'estenen davant dels nostres ulls i capturar cada moment amb la càmera. Als dotze anys per primera vegada va regalar-me'n una, la Canon F-1 negra amb una corretja de pell. Des d'aquell moment, tinc capses plenes de rodets.

Malgrat aquest afany per la fotografia, la medicina havia estat la tradició de la meva família des de sempre. Al meu germà l'havien deixat marxar cap a la capital per estudiar-la. És clar, no s'havia de deixar perdre un talent com el seu.

El primer curs va ser diferent al que m'havia imaginat. Eren uns estudis relativament poc coneguts per l'època. Jo no coneixia ningú a la facultat. Moltes de les companyes de l'institut s'havien quedat a treballar als establiments de les seves famílies. El forn de pa del Fran, la merceria de la Iolanda, la farmàcia de la Pilar… Jo, en canvi, vaig voler seguir estudiant.

Va ser al primer any quan vaig coincidir amb la petita Tere. És la típica persona de baixa estatura, poqueta cosa, però que si te la quedes mirant més de tres segons, pots acabar al terra per una pallissa. Recordo aproximar-m'hi, sense res a perdre. La meva simpatia li va agradar. O la simpatia, o el paquet de xiclets que portava a la butxaca. Fos el que fos, vam començar a seure juntes cada dia a l'hora d'esmorzar fins que les relacions de desconfiança es van anar desfent.

El nostre grup es va ampliar amb dues persones. A mig curs se'ns va afegir la Carme. Era nova, havia entrat a la segona convocatòria i veritablement estava perduda.

Ens vam acostumar als seus comportaments d'exagerada pulcritud. Va fer-se rutinària la seva inspecció de les taules a mig matí per parar a menjar. No sé com ho feia, però triava la més neta de totes. Suposo que ens va traspassar aquestes manies fins avui. Quatre anys donen per a molt.

No va ser fins a segon curs que la Susanna va cloure el grup. Sempre l'havíem vist una persona que es portava bé amb tothom, amigable, riallera, molt extravertida. Però no va ser

realment fins que ens vam fer amigues que vam saber la seva història. Cada persona és un món.

La primera parada va ser alliberadora. Per molt que les finestres de l'autobús estiguessin obertes, el soroll del motor barrejat amb la ràdio i la calor de les dotze del migdia començava a pesar. Havíem passat feia estona la frontera. El conductor ens va informar que ens trobàvem a Lió. Això volia dir que ja havíem fet més de mig camí. El rellotge marcava les quatre de la tarda passades. L'hora prevista d'arribada eren les onze de la nit. Ens esperava un altre tram llarg.

Foses i exhaustes d'haver passat deu hores assegudes, un sotrac ens va despertar a totes. Havíem arribat. Les maletes remogudes pel fons del vehicle havien patit més cops que nosaltres. Amb molts esforços vam aconseguir treure-les d'aquell espai. Era negra nit. Les primeres impressions me les havia imaginat millors. L'hostal era fosc però el petit fil de llum dels fanals exteriors complementava la claror que provenia d'una finestra de dins de l'edifici. Semblava un hostal acollidor, situat molt a prop del centre de la ciutat. Davant se li plantava un edifici no gaire més alt, vell, amb la pedra desgastada i les cantonades recobertes d'una molsa verda. Els cables de l'electricitat connectaven els dos edificis. Al nostre, però, de les finestres hi penjaven unes flors, que el feien més acollidor, alegre.

Se'ns va avançar la Susanna, que amb prou feines podia amb la seva maleta i va obrir la porta de l'entrada. Un petit rebedor es va presentar davant nostre i a l'esquerra un petit mostrador quedava tímid en l'estança. No es veia ni se sentia ningú. "*Hello*?". Vam intentar cridar l'atenció d'algun individu, però res. Vaig perdre l'esperança. Havíem arribat massa tard i ja havien tancat el servei d'habitacions. Em vaig deixar caure en un dels sofàs de la dreta de la porta, davant el mostrador, abatuda. Em va seguir la Tere. La Carme inspeccionava un taulell amb anuncis i números de telèfon penjat a la paret i la Susanna seguia deixant anar frases a l'aire, com a senyals de vida. De sobte vam sentir uns cops. Sonaven estridents en aquell terra de fusta. Eren cops secs i podria dir que violents.

—Fina, desperta't —unes sacsejades al braç em van sobresaltar. Els sorolls cada vegada sonaven més a prop i totes juntes, arreplegades al sofà ens vam fer més dèbils que mai. El que no ens esperàvem pas era trobar-nos una dona d'uns setanta i pocs que amb prou feines arribava al metre i mig, caminant cap a nosaltres agafada a un bastó que l'ajudava a desplaçar-se. Segurament no va ser agradable ni per ella, ni per nosaltres, aquella benvinguda. Amb prou feines ens vam entendre. Teníem reservada una habitació per a quatre persones al meu nom, però no hi figurava a la llista. Resulta que el van entendre malament. Res. Ens va donar les claus d'una habitació i, sense inspeccionar-la, vam caure rendides als llits.

Els primers rajos de sol matiners ens van despertar. El rellotge marcava tres quarts de nou del matí. Poc conscients del que allò suposava, vaig agafar el fulletó que la nit anterior ens havia donat la dona de la recepció. Llegint números de telèfon, punts d'interès importants i horaris, vaig caure-hi: teníem quinze minuts per esmorzar abans no ens tanquessin la cuina. Crec que mai m'havia vestit tan ràpid i des dels exàmens que no veia les meves amigues córrer tant. Va ser arribar i trobar la porta tancada. Els últims turistes sortien amb cara de satisfacció. Nosaltres, en canvi, amb un dejuni de més de dotze hores, palplantades davant d'aquelles portes blau marí, mirant per les finestres rodones, amb cara de pena, intentàvem aconseguir un cafè.

En aquell moment va tornar a passar la vella per darrere nostre. Crec que se li va escapar el riure. Un riure innocent, però d'aquells que fan molt de mal. Em vaig atansar decidida al petit mostrador i li vaig fer entendre que teníem gana.

Em va donar un mapa amb unes indicacions. La destinació, una petita cafeteria, no semblava gaire lluny d'on érem.

La temperatura a fora era agradable. Feia fresca per ser al setembre i el meu cabell havia notat ja la humitat present. La Carme ens conduïa, seguint les indicacions que la vella ens havia donat.

4

DÀRIA

Santander, 12 de juny del 2007

No és que necessités tornar, però ho havia de fer. Era el meu aniversari i la meva mare sempre s'entestava que tornés a casa. Era un dia especial per a totes dues. Sempre em diu que quan vaig néixer va recuperar alegries que la vida li havia pres. Mai m'ha parlat detalladament del tema, però sé que algun dia arribarà.

En el meu vint-i-tresè aniversari i després d'una llarga nit, m'aixecava amb els llençols enganxats al cos. Unes hores abans recordava haver estat amb els meus amics a la discoteca JOYCE, prop del centre de Santander, i ara em trobava sola en un llit que mai m'havia semblat tan petit. Era com si del record de la nit em separés un vidre poc translúcid, però prou com perquè em fes veure que el menjador de casa no seguia igual. Va ser aixecar-me i adonar-me dels gots a sobre de la taula. El sofà estava mal

col·locat. També les cadires i qualsevol altre objecte que recordava haver deixat. Hi havia dues ampolles mig buides.

A poc a poc m'anava fent a la idea del que havia pogut ser la nit anterior. Sense demorar gaire la situació, el lavabo semblava esperar-me amb la porta oberta. De l'aixeta es desprenien tímidament petites gotes que impactaven a la pica. Un raig d'aigua freda em va tornar a la realitat. Vaig passar de la tranquil·litat a l'enrenou en qüestió de segons al veure el bitllet de l'autobús enganxat a la nevera. El rellotge marcava gairebé la una del migdia i el meu transport se n'anava en menys de mitja hora. Havia de preparar la maleta per passar una bona temporada a casa ja que les classes s'havien acabat i un llarg estiu s'estenia davant meu. Aquest any tenia un plus d'indecisió. La universitat havia acabat. Això volia dir que era lliure, per a bé o per a mal. M'havien deixat anar la mà per complet.

Vaig arribar a l'estació a temps però prou just com per no poder triar lloc a l'autobús. Em va tocar seure a les files del final, prop dels adolescents, que tothom sempre intenta evitar. No perquè siguin mala gent, sinó per l'escàndol i les rialles estrepitoses. L'autobús de Santander a Comillas el solia agafar gent gran. En el meu horari habitual, sempre hi havia el mateix conductor, el Santi. Des del primer any de carrera que em coneixia. Recordo trajectes sencers asseguda a primera fila

parlant-hi. Sabia que era el meu aniversari, com estava la meva mare, què estudiava i mil anècdotes de la meva vida. Érem molt amics. Al pujar, la seva salutació no em va defraudar, com cap altra vegada.

—Bon dia, Dària, feliç aniversari! —amb el seu millor somriure, les seves galtes grassonetes es van alçar, fent que se li tanquessin els ulls. El Santi era un home d'uns seixanta i pocs anys, d'estatura baixa, no gaire gras i de pèl escàs. El seu caràcter era brusc, una mica rondinaire, però quan el coneixies de veritat, era un tros de pa. Les seves faccions es tornaven menys tenses i se li esbossava el somriure en els llavis fins. Després, queia la riallada. Els viatges de tornada a Comillas em resultaven més amens i l'hi agraïa, potser no prou.

—Moltíssimes gràcies, Santi, ara toca tornar a casa per uns dies—. La meva cara desprenia cansament, mostrava el que havia estat la nit anterior. També ho delataven les ulleres de sol en un dia en què aquest estava absent i la cua despentinada, que amb prou feines havia pogut fer-me en els pocs minuts que havia tingut.

Va notar que m'esforçava per mantenir-me dreta i va riure. Em vaig asseure darrere i vaig visualitzar l'hora de trajecte que tenia per davant. Vaig obrir el mòbil que havia estat apagat tot el matí. Tenia trucades perdudes i algun que altre SMS.

Vaig enviar un missatge a la mare que arribaria als volts de les dues del migdia i vaig tornar a amagar el mòbil a la butxaca

de la jaqueta. Vaig treure'n l'iPod i em vaig posar els auriculars per esquivar el soroll dels xavals de la meva esquena. Sonava *The Middle*, de Jimmy Eat World. Les guitarres del principi em van assentar en el lloc present i cada nota ballava al meu cap a mesura que l'autobús es movia. M'acomiadava de la costa de Santander i m'endinsava en un mar de corbes. Amb *Drops of Jupiter* em vaig recordar del Sergi i, per moments, em venien flashos del dia anterior.

Abans de beure i acabar perduts, vam mantenir una conversa que tots dos havíem estat ajornant i evitant des del començament de l'últim curs. Una abraçada va posar punt i final al que va ser el nostre comiat. Un comiat que signava un nou i premeditat inici per a ell i un camí ennuvolat per a mi. Dolia, però era el millor per als dos. Tenia un SMS seu dient-me que el seu vol sortia a la nit, que era una oportunitat per a ell i que Amsterdam l'esperava. Trenta espines clavades a l'esquena feien menys mal, però la vida ho havia decidit així. L'acceptació no sempre vol dir resignació, sinó entendre que una cosa és el que és i ha d'haver-hi un camí a través. Són estacions a les que arribem, aprenem i tornem a marxar. Alguns acomiadaments fan més mal que d'altres, però els trens sempre es poden tornar a agafar.

Una sacsejada em va despertar. Havíem arribat a Comillas i l'autobús s'anava buidant. Amb el meu millor somriure em vaig acomiadar del Santi i, com si ressorgís de la gola d'un llop, vaig sortir a l'exterior intentant acostumar els meus ulls a la claror del dia.

Comillas feia olor de fresc. La humitat començava a posar-se sobre la meva pell i a poc a poc m'aclimatava al que era casa meva. El rellotge de l'Ajuntament marcava les dues i set minuts. Vaig tombar el primer carrer a l'esquerra, on sempre m'esperava l'Ignasi. M'havia fet de pare. Quan no treballava a l'hospital, venia a casa amb la mare i amb mi i jugàvem junts. Tantes vegades s'havia quedat a sopar amb nosaltres que recordo amb tristesa cada cop que se n'anava. L'Ignasi era solter. Quan la meva mare i ell eren petits vivien a Girona i cada nit m'explicaven mil i una històries dels seus estius a la costa. El meu tiet sempre m'havia descrit el tacte de la sorra, l'olor del mar, els crits dels mariners, els nens jugant.

"Fina, va, explica-li aquella vegada que ens vam escapar una tarda d'estiu fins al poble del costat". El meu tiet m'ensenyava tot allò prohibit per a un infant. "Que n'ets d'imbècil, no veus que la criatura només té sis anys? Com s'escapi ella la buscaràs tu!" I la meva mare sempre perdia el nord intentant educar-me d'una manera civilitzada.

El clàxon del Mini blau va sonar estrident, com sempre, i afanyant-me amb la maleta a la mà i els auriculars penjant d'una orella, em vaig dirigir a l'aparcament.

—Bon dia, perleta. Feliç aniversari! —la seva veu va sonar tant o més estrident que el clàxon. Em va abraçar i petonejar les galtes fins que es va quedar sense alè i jo, sense saber què fer, somreia i li agraïa repetidament. Una de les coses per les que no m'apassionen els aniversaris és la situació tallant en què et posiciones quan tothom et felicita i no saps com reaccionar. M'agradaria que aquests instants passessin ràpid i que el dia continués tal com ha començat.

Ja amb el cinturó posat, vam recórrer el trajecte fins a casa. Tantes vegades havia passat per aquella carretera que podria conduir amb els ulls tancats. La plaça d'aparcament seguia lliure, esperant el Mini de l'Ignasi i la casa continuava igual. La limita un mur de pedra robust en la superfície del qual, per culpa de la humitat, la molsa se li ha instal·lat i li decora el granit que brilla amb el sol. No és gaire alt; de fet, es pot veure el que hi ha a l'interior. Poca cosa: un camí de pedres que et condueix a la porta principal, un arbre fruiter, testos amb lliris d'aigua i clavells rosats, una regadora descurada i una mica de gespa cobrint el terra.

No volíem perdre els costums, per tant, vam anar corrents fins la finestra de la cuina, al costat de la porta principal. L'Ignasi es va ajupir. Les nostres mans van entrar en contacte amb l'ampit

de la finestra humida i freda. Era un tacte familiar, agradable. L'aroma del guisat de bonítol amb les patates ens feia entrar en una altra dimensió i mai fallava. Cada any fèiem el mateix i aquest no n'era un de diferent. Sabíem que la mare era a la cuina, prop de la finestra. Parlava amb la Isabel, la veïna. Des que tinc consciència que ha estat amb nosaltres a cada celebració. M'havia fet de tieta, l'havia acompanyada al supermercat, a la bugaderia, a comprar el pa. La dona no era gaire més gran que la mare, d'una mitja estatura i amb unes cames dobles i fortes. No m'agradava que m'abracés tanta estona perquè l'aire sempre em començava a faltar, però amb els anys, o ella s'ha moderat, o jo he madurat.

—Tres, dos, u… —les paraules malsonants de la mare van ressonar durant hores a casa. Cada any li fèiem el mateix ensurt, un que li perdurava com a nosaltres el riure. Mai fallàvem, sempre triomfàvem.

La taula estava parada. Estovalles blanques, suaus com el cotó, que feien de suport als plats i coberteria a joc. Copes, gots, aigua i vi.

Vaig notar com la mare em mirava per la meva aparença d'haver dormit poc.

Em va llançar un somriure tímid per amagar a mitges la seva desaprovació. Ella sap que, en el fons, soc prou gran per prendre les meves pròpies decisions.

—A taula hi falta gent! —la veu de la Isabel se sentia per tota la casa. No

quadrava amb la seva aparença una veu tan fina i aguda. M'agradava. Tantes vegades m'havia cantat fins adormir-me...

Poca cosa podia superar el dinar, però aquell detall va sobrepassar els meus pensaments. La meva mare sempre em deia "perla", i d'aquí es va anar estenent fins a tot el poble. El regal de l'Ignasi i la Isabel va ser un penjoll delicat, tan fi que era difícil notar-ne la cadena. La brillantor d'una perla petita blanca, ara reposava sobre la meva clavícula.

La tarda ens va atrapar de ple mentre desparàvem taula. El ventilador funcionava a tot drap. Malgrat que els estius a Comillas no són gaire càlids, aquell dia n'era una excepció. Ja havia marxat tothom i quedàvem les dues soles. La caseta on vivíem era agradable i acollidora. Ens havíem esforçat per deixar-la bonica, malgrat que la meva habitació no havia sofert cap canvi des que era petita. Al marxar a Santander a estudiar, vaig optar per invertir els diners en una altra cosa.

Mentre acabava de recol·locar els plats fregats als armaris i em dirigia amb presses a l'habitació, em vaig adonar que la mare jeia al sofà en silenci. L'únic que se'm va ocórrer va ser aproximar-m'hi amb passa lenta i cautelosa. Semblava que qualsevol soroll havia de trencar l'aura d'incertesa que regnava al menjador. Vaig seure al seu costat, al sofà en el qual amb prou feines hi cabíem totes dues. D'un color vermellós, tant el

respatller com els coixins de la base, ens engolia a l'entrar-hi en contacte.

A les mans duia un àlbum. No l'havia vist mai i em va estranyar perquè em coneixia cada racó i objecte de casa. No era gaire gran però suficient perquè les seves cames ossudes quedessin cobertes per ell. No parava de contemplar-lo. La seva cabellera castanya li queia pels costats de la cara prima. Amb delicadesa va apartar-se un rínxol i se'l va posar darrere l'orella.

—Crec que no t'ho havia ensenyat mai—. Mentre les faccions de la seva cara

s'entendrien i, a poc a poc, les pupil·les es dilataven i envidriaven, pronunciava aquelles paraules com si haguessin de marxar corrents. Acariciava l'àlbum com aquell qui guarda un tresor, un objecte molt delicat que necessita cura i atenció.

—Què és això, mare? —una pregunta molt estúpida davant una obvietat com

aquella va fer que em replantegés pensar què dir cada vegada que obrís la boca.

Va esbossar un tímid somriure mentre obria la primera pàgina.

"Los viajes son experiencias terminales que dejan huella. No son las personas que andan las ciudades, sino las ciudades que andan en las personas una vez las pisas".

Vaig llegir la frase interiorment amb el cap suaument inclinat. Tan sols començava a desviar-ne la vista que ella la va vocalitzar en veu alta.

—I no són tan sols les ciutats que deixen petjades, sinó que les persones imprevisiblement poden trepitjar més fort—. Acariciava la fotografia ubicada a la part superior de la primera pàgina i no n'apartava la mirada. Podia reconèixer alguns dels integrants de la imatge. Al centre destacava una noia alta. Els seus braços cobrien les espatlles de les dues persones del seu costat. De cabells rossos abundants i ondulats, només podia ser la Susanna. A la seva esquerra hi figurava la Tere, amb una cara rodona i un somriure dissimulat, tot al contrari de la de la dreta de la Susanna, una noia que transmetia simpatia, amb un riure del qual quasi en podia sentir la rialla. Era la meva mare. Als seus peus, amb un genoll més amunt que l'altre, quedava una noia que per força havia de ser la Carme. Els seus cabells, recollits en una cua, li deixaven al descobert una cara llarga i pigada. Pel que havia sentit dir tota la vida a la mare, aquelles havien sigut les seves millors amigues des que va començar la universitat. Això em va descol·locar perquè hi apareixien tres persones més de les que no en tenia constància. Al costat de la Carme jeia una noia amb el cabell curt. Duia una jaqueta bomber de color blau marí amb matisos marrons i granatosos. Unes ulleres de sol li tapaven els ulls i la feien quasi impossible de reconèixer. Així mateix eren irreconeixibles els dos nois que s'ubicaven als extrems.

—Aquí acabàvem de finalitzar la carrera i justament en aquesta foto començàvem l'últim viatge. D'això ja en fa vint-i-dos anys—. Parlava amb melancolia, com si dient-ho dolçament tornés tot—. Va ser el viatge que em va canviar com a persona, el que em va portar a triar un camí que no sabia pas a què m'aventurava. Aquí era com tu. Acabant una etapa i emprenent-ne una de nova.

Em va cedir l'àlbum. Em va donar permís per fullejar-lo. Veia cada imatge però no la mirava. Estava atordida per l'emoció i el desconcert. Eren com fotogrames d'una pel·lícula i quasi em podia veure dins d'ells. Luxemburg, Amsterdam, París. Transportaven la seva personalitat a cada ciutat.

—Volia esperar aquest moment per ensenyar-t'ho —mirant-me il·lusionada, em buscava aquell somriure tendre que fàcilment em va fer néixer—. Va ser el viatge que em va canviar la vida. Jo també estava perduda, però allà moltes idees van aclarir-se'm.

Vaig acabar fullejant ràpid l'àlbum i, com si d'un arbre en caigués una fulla, va caure un bitllet d'avió tímidament.

—Per això vull que tu també tinguis un viatge.

El cap no em parava quiet. Volia dir i fer tantes coses i a la vegada no podia fer-ne cap. La vaig abraçar tan fort com vaig poder. Sota la punta dels meus dits subjectava el bitllet amb incredulitat. No podia parar de mirar-lo ni rellegir una vegada i una altra el destí.

L'estança feia olor de net, el sofà mai havia sigut tan suau i ni tan sols m'importava que m'engolís la part inferior del meu cos.

—Feliç aniversari, Dària.

5

DÀRIA

Comillas, 7 d'agost del 2007

La setmana següent s'obria davant dels meus ulls com un camp de blat a punt de ser segat. Amb el sobre a la mà esquerra i la maleta a la dreta, començava una nova experiència.

L'avió sortia a tres quarts de set de la tarda de Santander. Tenia prou temps per pensar què m'esperava en aquest viatge. A les parets de la casa se'ls havien quedat gravades les paraules de la mare, que estava més nerviosa que jo.

No podia oblidar-me de l'objecte més important del viatge, l'àlbum. Li vaig haver de suplicar si me'l podia endur. Necessitava viure el que ella va veure, sentir, experimentar. Necessitava estar a prop d'aquelles fotografies, plànols i fullets. M'agrada imaginar-me que em trobo en una altra època, copsar els canvis que ha sofert una ciutat i tota una civilització, tot el que hem avançat o retrocedit, l'aspecte de la gent, la roba, fins i tot el clima. Aquelles imatges eren tan reals i tan properes que sent a

l'avió podia respirar l'aire de Luxemburg. Sorprenentment al meu favor, el vol sortia a l'hora. La cua davant la porta d'embarcament era bastant llarga, però no hi havia pressa. Una vegada dins, l'únic que volia tenir a les mans era l'àlbum.

—Benvolguts passatgers, els agraïm que hagin escollit la nostra línia aèria. El seu vol amb destí a Luxemburg tindrà una durada d'unes quatre hores. Lliguin-se el cinturó de seguretat del seu seient i estiguin atents a les instruccions. Moltes gràcies i que tinguin un bon viatge.

Després de tota l'explicació del personal de vol, anhelava tornar a mirar les fotografies, percebre els colors apagats de les càmeres de feia vint anys, tenir a les meves mans aquelles relíquies que la mare m'havia confiat. Pàgina rere pàgina tenia la sensació de ser una de les protagonistes de les imatges. L'avió es va enlairar subtilment i no va ser fins que vaig mirar per la finestra que vaig saber del cert que ens estàvem movent a uns deu quilòmetres del terra.

De cop i volta, l'avió va començar a bellugar-se inusualment, feia molts sotracs, les tauletes tremolaven i la gent mirava al seu voltant amb un to alarmat. Al meu costat hi havia un nen acompanyat de la seva mare. Ella dormia, però el petit feia els ulls més grans que plats. L'únic que se'm va ocórrer va ser agafar-li la mà. Ell me la va prémer amb força, l'altra jo la tenia ocupada subjectant l'àlbum. Des de l'altaveu, ens van avisar de

les turbulències que estàvem patint. Convidaven a mantenir un ambient de tranquil·litat, que no s'alarmés ningú.

Tothom estava inquiet, i l'únic que podia fer jo era el cor fort. Sentia com se m'accelerava i a l'estómac hi creixia un niu de papallones esvalotades. No em vaig adonar que el nen havia parat de fer força i era jo la que la feia. Els meus ulls seguien tancats i a poc a poc s'anaven adaptant a la llum del vespre que les finestretes deixaven entrar. S'estava fent fosc. Ara el nen jugava amb l'os de peluix i la seva mare ja estava desperta, observant el mar de núvols que s'estenia als nostres peus. El nen em va somriure i vaig observar, durant els deu minuts següents, que no treia la vista de les fotografies. Assenyalant-li una noia d'una de les imatges, vaig dir-li que era la meva mare, però em va mirar estranyat, com si no m'entengués. Vaig acabar deduint que aquell nen, de parla alemanya, tornava a casa seva i que efectivament no m'entenia.

A pocs minuts d'aterrar, va ocórrer un fet que va capgirar tots els meus plans i em va deixar descol·locada. Una sensació aclaparadora em va recórrer el cos. Va ser quan un passatger que es dirigia al lavabo va perdre l'equilibri a l'alçada de la fila de seients on em trobava. Per un acte reflex, les meves mans van deixar de tenir entre els dits l'àlbum, per subjectar l'home que hagués pogut tenir al damunt en qüestió de dècimes de segon. Entre les disculpes i penediment del passatger, intentava recollir el llibre de fotografies que ara estava als peus dels seients del

davant. Les mans van entrar en contacte amb la moqueta rugosa del terra. L'olor de pols em va irritar les fosses nasals, i el meu cos va respondre com a acte de defensa expulsant aire dels meus pulmons bruscament. Com si es tractés d'una il·luminació per part d'un ésser diví, encara agenollada, la vista se me'n va anar al mig del passadís. Un sobre ambrat havia aparegut. Reüllant l'home que així mateix em mirava a mi, vaig insinuar-li si n'era el propietari. Va negar-ho amb el cap mentre s'allunyà fent el seu camí. Vaig girar la vista de dreta a esquerra abans d'agafar el sobre. Tenia la vora dreta doblegada i aquella peça de paper era testimoni dels molts quilòmetres que semblava que havia fet. Però el que em va acabar de descol·locar va ser el que vaig llegir a continuació. Després de coincidir amb el nom del carrer de casa, l'adreça es tancava amb el municipi de Comillas. No podia ser. Havia de tractar-se d'una coincidència. Una de molt pertorbadora. El cap em va començar a donar voltes, plors dels infants, converses de la gent que es van intensificar i un núvol de preguntes es va condensar dins del meu cap.

Amb delicadesa vaig fer lliscar les puntes dels dits per aquell paper i vaig obrir la pestanya que el segellava. S'hi entreveien dues làmines primes. La primera que, en retirar-la, em va constatar que el text estava escrit darrere una pàgina aparentment d'una revista. Era un paper molt fi, prim i esgrogueït i la tinta traspassava el document. L'altra, era un retall d'una notícia de diari, també prim, on una fotografia ocupava la major

part de l'espai i la lletra acompanyant era quasi inintel·ligible. Fora de context, el meu cervell processava la informació molt a poc a poc: era una notícia referent a la desaparició d'un quadre i un pintor, vint anys enrere.

Els meus ulls feien pampallugues tot llegint el missatge escrit del primer full i no em podia creure el que tenia a les meves mans. Allò havia sortit de l'àlbum? Què en sabia la mare de tot allò? Qui era l'autor d'aquelles estranyes paraules i per què sabia la nostra adreça?

Era una cal·ligrafia elegant, les lletres s'allargaven estirant-se al màxim per intentar tocar-se amb les línies precedents i posteriors. Escrit amb ploma, perfectament perceptible pels pigments carbonitzats en un rastre de tinta correguda i els canvis de gruix en les lletres, que també ho feien evident. Semblava una endevinalla. No m'agradaven les endevinalles.

En un tauler d'escacs la reina intenta fugir mentre el cavall va galopant fins matar un dels alfils. Els peons es queden immòbils i el cavall es segueix movent, sense parar, cap endavant, fins que un peó li impedeix el pas. El cavall, però, ha trobat la peça que faltava per poder matar l'alfil restant i guanyar la partida.

Silenciosament, el rei ha mort per culpa d'un peó.

L'avís dels assistents de vol informant-nos que aterraríem en breu i una veu robotitzada demanant-nos que els cinturons de seguretat havien d'estar lligats, em va allunyar dels meus pensaments absorts en la carta.

Un cop a fora de la terminal, vaig quedar-me quieta, reflexionant. La carta era un avís que m'indicava un canvi de rumb en el destí del viatge. Allò havia aparegut a les meves mans per algun motiu, i havia de seguir fins a descobrir de què es tractava.

Luxemburg, 7 d'agost del 2007
23:30h

L'aeroport era quasi buit. El rellotge marcava les onze de la nit passades i els que deambulaven per aquells passadissos eren passatgers esporàdics i personal de neteja. Al sortir de l'edifici, em vaig sentir petita davant aquelles vidrieres que recobrien tota la façana, decorades amb la brillantor dels fanals i coronades amb la silueta perfecta de la lluna. Després de taxis, trànsit i converses en anglès, vaig arribar a l'hotel on m'allotjaria aquells tres dies. Era al rovell de l'ou de la ciutat. La porta de l'edifici, d'una fusta massissa marró caoba, es va obrir amb facilitat. A l'interior, la foscor imperial de la sala m'estremia cada part del cos. Era una estança humida. Les finestres estaven cobertes amb unes cortines

espesses de dalt a baix i tan sols hi havia un sofà de pell i dues tauletes amb un llum adornant l'espai. La claror tímida que desprenia la bombeta anava acompanyada d'una altra que venia de dins de la petita recepció.

L'ascensor no em generava gaire confiança degut al seu estat de deteriorament i, malgrat portar la maleta plena i una motxilla a l'esquena, vaig preferir dirigir-me a les escales. A l'obrir la porta que hi accedia, es va encendre un llum que va il·luminar els esglaons. Eren estrets, del color del ciment. La barana metàl·lica em recordava les escalinates de la universitat, tan fredes i simples com les seves aules. L'edifici no era gaire alt, tan sols tres pisos, però el camí fins a la meva estança es va fer etern. L'esforç es traduïa en esbufecs que intentava dissimular. No volia fer gaire soroll. Tercera planta sisena habitació. La porta va obrir-se carrisquejant, i va deixar pas a un petit espai amb un llit sublim al centre i una taula allargada al davant, aferrada a la paret.

De cara a la porta d'entrada, unes cortines espesses d'un color beix amagaven l'accés a un petit balconet, visible des de la façana exterior, en la qual es podien veure dues files de finestres verticals dels tres pisos de l'edifici. Vaig treure de la motxilla un bolígraf i l'àlbum i els vaig deixar damunt la taula. Una corda subtil que vaig estirar, va fer aparèixer un feix de claror, tenyit d'un color canyella per la pantalla del llum. Era una escena que

rememorava les llargues nits dels inspectors i detectius davant la investigació d'un crim.

Aquell àlbum tenia alguna cosa especial. Era com un bagul del passat. Hi havia mapes, fulletons, guies turístiques, tríptics i tot el que algú pot agafar dels llocs quan se'n va de viatge. La mare ho guardava tot.

Vaig treure el sobre que custodiava a la butxaca dels pantalons texans i em vaig deixar caure al llit, rendida mentre els ulls se'm tancaven a poc a poc. Podia percebre la claror que emanava del llum de damunt la taula. A la meva esquerra es trobaven les portes de vidre del balcó, ara cobertes per les cortines i, a la meva dreta, un armari encastat amb portes de fusta.

Ja estava recorrent als meus somnis quan el que menys volia en aquells moments em va desvetllar. Algú trucava a la porta.

—Servei d'habitacions! —va ressonar des de l'altre costat de l'estança. Era una

veu fina i tremolosa, que semblava que sortís d'un cos petit i dèbil. Vaig obrir l'ull esquerre, enfocant al rellotge de la paret. Les agulles marcaven gairebé mitjanit. Res no em podia posar de més mal humor en aquells moments atès que el meu cos em demanava descans i el meu cap temps per processar el que posseïa en paper. Com un cuc vaig lliscar fins als peus del llit, deixant que els cabells formessin una onada i acabessin en nusos, i que la samarreta curta s'arrugués fins a deixar veure la roba

interior. Em vaig posar dempeus per caminar en direcció a la porta, esquivant els *quets* escampats per la moqueta del terra. A l'entrar en contacte la meva mà amb el pom de la porta el vaig girar poc a poc. Es va entreobrir uns centímetres i vaig treure el nas, per inspeccionar qui hi havia allà palplantat..

—Bona nit! Cortesia de la casa—. Va dir amablement.

Efectivament, una dona menuda, a la qual li pesaven els anys, conduïa un carretó metàl·lic que li arribava a mitja cintura. A sobre, una cistelleta de vímet decorada amb unes puntes blanques, contenia al seu interior una botella de cava. A la part dreta del carretó hi havia un gerro arrodonit envoltat amb un llaç daurat com la mel, amb la mateixa brillantor. Dins, unes roses d'un roig carmesí intens com la sang i d'altres d'un blanc pur que contrastaven amb la foscor de la botella d'alcohol.

Mentre em fregava els ulls i intentava amagar un badall, vaig obrir dos pams més la porta fins deixar-li pas a l'estança. Va agafar el gerro i l'ampolla i va ser com si jo no hi fos en aquell precís instant. Va entrar dins tan ràpidament com les cames i l'edat li ho van permetre, ignorant la meva persona, i vaig haver-me d'arrambar a la paret per tal que no m'aixafés. Amb afabilitat va col·locar les flors a la raconada esquerra de la taula i l'ampolla als peus del llit i, amb un somriure, es va retirar, tal i com havia entrat.

Les rodes del carretó xocaven contra la moqueta del terra, reproduint el soroll de l'aire envestint l'herba seca.

—Disculpi! —ja era a mig passadís i es va girar sobtada, amb cara de pocs amics, com si de cop i volta la incomodés la meva presència—. Es deixa unes claus.

Al terra hi reposava una anella plena de claus amb un penjoll. No el vaig poder apreciar bé. Era una figura de fusta però no vaig ser capaç d'identificar-la. La vella es va girar d'una revolada i me les va prendre de les mans, com si es tractés d'un element molt valuós o secret. Va tornar a somriure, ara més nerviosa i va desaparèixer passadís enllà.

L'endemà es va despertar un dia assolellat. Duraria poc però, segons el que havia llegit al diari el dia anterior. Suposadament els núvols no tardarien a conquerir el cel i a tenyir l'ambient d'un gris fred. Al descórrer les cortines, els rajos del sol van impregnar cada racó de l'habitació. Acaronaven el llençol blanc desfet de damunt del llit i les parets color pergamí mentre la meva pell s'aclimatava a la temperatura. Vaig obrir les portes de vidre i vaig deixar que una ràfega d'aire fred calés el meu cos. Els peus descalços van entrar en contacte amb el petit balconet de pedra que sobresortia al terra. La barana de ferro forjada feia joc amb els fanals del carrer.

No vaig tardar a ajustar i a posar-me la roba de carrer per poder afrontar l'enigma que se'm presentava al davant. Com un acte de fe, vaig obrir l'àlbum per on l'havia deixat la nit anterior. A la segona pàgina començava l'etapa de Luxemburg. Vaig

agafar una de les fotografies. Era una escena diferent, estava enfocada malament. Es veia que estava feta des d'un banc en una plaça amb un empedrat medieval, amb pedres sobresortint, d'un color beix homogeni. L'objectiu de la imatge no era cap edifici en concret, sinó que apuntava a un carreró. En afinar la vista vaig poder percebre que hi havia una silueta moguda amb intencions d'endinsar-s'hi. Però res més. Una fotografia sense sentit. La vaig deixar reposant damunt la taula quan, de sobte, un cop de vent que es va escapar per una escletxa que havia quedat a la porta, la va fer ballar, fins a dipositar-la directament damunt de la moqueta. La sort que vaig tenir d'aquella ràfega i la coincidència que sempre em caiguin coses, em va permetre descobrir una nova veritat, com la que se m'havia presentat a l'avió amb la carta.

La fotografia havia caigut girada, i havia quedat revelada una adreça al mig d'aquesta:

18 Place d'Armes, Luxembourg

No era gran cosa, però ja tenia una altra pista en què basar l'endevinalla. Amb la bossa penjada de l'espatlla, vaig baixar les escales de pressa, fent tot el soroll que l'anterior nit no m'havia atrevit a fer. Tant era. Tenia un objectiu i amb passa lleugera vaig sortir d'aquell edifici amb un plànol de Luxemburg a la mà que havia agafat de la recepció. L'hotel es trobava al districte Grund, un barri que contrasta amb la sumptuositat d'altres zones de la ciutat i, més concretament, estava davant d'un dels dos rius que hi corren, l'Alzette.

Mirant-lo des de la posició de l'edifici, a la dreta s'aixecava un pont de pedra i si apujaves una mica el cap, sobre el turó, creixien uns edificis característics, majestuosos, amb façanes blanques com els núvols d'estiu i sostres arreplegats amb teules de guix. La part vella de la ciutat, envoltada d'edificis que encara mantenen el mateix encant i misteri de quatre segles enrere, quedava a deu minuts. El cor em batega va tan fort que tenia la sensació d'estar corrent per aquells carrerons, encara que el cap em frenava i em feia anar a la mateixa velocitat dels altres vianants.

En un acte reflex vaig agafar la fotografia que prèviament havia deixat a la butxaca dels pantalons, dins la qual m'hi vaig guardar el plànol, doblegat amb rapidesa. Amb el braç esquerre, vaig pujar la imatge a l'alçada dels meus ulls i, a poc a poc, vaig anar girant sobre els meus peus, intentant posicionar l'escena. La plaça havia canviat. Havia estat reformada el 1986, sis anys després d'haver-se fet la fotografia. Cansada de donar tombs sense resposta, el meu cos em demanava descans. L'estómac es queixava i poc a poc l'eufòria de dins del meu cor s'anava apagant com una espelma sense oxigen. Només podia escoltar el meu cos, així que em vaig aixecar del banc per arribar fins a un bar prop d'allà. Em va moure més l'olor acollidora d'un cafè recent fet en

l'atmosfera d'un fred matí luxemburguès, que els diners que pogués tenir a la butxaca.

Vaig seure en una d'aquelles tauletes rodones de ferro individuals que quedaven al centre de la plaça. Em vaig endinsar en els meus pensaments, obligant-los a esvair-se per poder centrar els meus esforços a trobar la calma. El mapa seguia a la butxaca. Amb esforços me'l vaig poder arrencar i el vaig posar amb la fotografia damunt de la taula. Van passar deu minuts i ningú havia vingut a atendre'm, així que vaig entrar dins del local. Era petit i de seguida et rebia la barra del bar, amb la superfície negra i una paret recoberta de begudes al seu darrere. Al davant, la part dreta de l'establiment la vestia un sofà de vellut de punta a punta, amb petites taules individuals. A la part superior, hi penjaven quadres. El temps s'havia congelat i imprès per ser posteriorment encaixonat en aquells marcs. Era una seqüència de fets, com fotogrames d'una pel·lícula, però on el protagonista no era cap individu, sinó l'espai.

—*Good morning, madame* —vaig sentir la veu d'un noi que venia de la meva esquena. Amb el meu anglès, em vaig intentar defensar.

—Bon dia, m'he quedat fascinada per aquestes fotografies.

—No és l'única, —va dir rient— molts turistes que passen per aquí comenten el mateix. Són fotografies de fa vint anys, just abans de reformar-se la plaça. Aquest bar hi és des de

molt abans, i amb la remodelació de la plaça, els antics propietaris van decidir modernitzar el local.

D'ell en sortien aquelles paraules mentre jo seguia embadocada mirant les làmines. Com d'un acte diví, em vaig aturar davant d'una que em resultava familiar. Com estava enfocada, els edificis del davant, els bancs i fanals. Era la mateixa posició en la que es va disparar la imatge que tenia feia cinc minuts entre les mans.

—*Madame*, desitja alguna cosa? —em mirava estranyat davant la meva alteració. La gana m'havia desaparegut de cop, el cap tornava a pensar per si sol i la boca parlava sense pensar.

—Sí, sí. Posa'm un croissant i un cafè per endur—. Ara que sabia des d'on s'havia fet la fotografia, no podia quedar-me asseguda a qualsevol lloc.

El noi va endinsar la delícia en una bossa de paper, i la va segellar amb una enganxina pròpia del local. Impacient davant la barra per tenir entre les meves mans el cafè, el soroll de la màquina anava a poc a poc. Sentir moldre el gra, com s'escalfava l'aigua, l'olor… era màgic. Aquella remor em traslladava a la cafeteria de Santander, on tants matins abans d'entrar a la universitat havíem parat per esmorzar, o tantes tardes d'estudi ens havia acollit.

Quan vaig haver pagat, la tauleta de fora seguia igual com l'havia deixat, vaig agafar el que hi quedava i em vaig situar a la plaça. Vaig identificar un edifici vell, el mateix que el de les

fotografies i la vista va anar lliscant a poc a poc pel territori fins aturar-se al banc. Era el banc.

La textura del croissant em va encisar, una mossegada cruixent em va permetre arribar a l'interior tou i agradable de la pasta de full. Era tot un plaer poder gaudir d'allò, després d'haver-me alimentat les últimes dotze hores amb menjar d'avió. El cafè cremava.

Vaig fer el mateix gest d'abans, apujant la fotografia a l'alçada dels meus ulls, i hi vaig reconèixer el carreró per on la silueta s'estava endinsant, i jo també ho vaig fer.

Era estret i no gaire llarg. Al final es veia la claror del següent carrer perpendicular. Era una via freda i humida amb una sola porta. Em va captar l'atenció el rètol, que no destacava gaire. Els colors apagats, la porta de fusta i el totxo de la façana em van embruixar. A l'entrar, vaig embolcallar el que em quedava d'esmorzar i va quedar segellat dins la bossa que em penjava de l'espatlla esquerra. Era un espai petit i abarrotat d'andròmines, antiguitats, llibres i quadres. Eren pintures a l'oli, totes del mateix estil, amb alguna cosa en comú. La figura d'una dona, asseguda en un banc, o mirant a l'horitzó.

—Els quadres van ser regalats per un pintor fa vint-i-dos anys. Els antics propietaris van insistir a conservar-los, que tenien molt valor—. Una noia jove parlava des de l'altre costat del mostrador, amb el colze repenjat en ell i subjectant-se la barbeta amb la mà.

Em vaig girar sorpresa, desprevinguda per aquelles paraules.

—I de qui van ser cortesia aquests quadres?

—L'únic que sé és que fou un pintor francès, Ivan Renaux. Michelle, encantada! —va dir.

—Dària —amb un somriure vaig tornar a sortir per la porta.

6

FINA

Luxemburg, 4 de setembre del 1980

L'estada a Luxemburg no s'havia d'allargar més de tres dies. El viatge estava programat per un total de nou en diferents ciutats: Luxemburg, Amsterdam i París.

El matí havia sigut tranquil. Vam acabar en un petit establiment on ens van poder servir uns entrepans com a esmorzar juntament amb un cafè. Vam seure en una taula rodona a la terrassa d'aquell bar. Al cap d'una hora començava el *tour* que havíem comprat dos mesos abans amb la planificació del viatge.

Era una visita guiada per tota la ciutat, passant pels llocs més emblemàtics, aquells que feien que valgués la pena la seva visita. O això pensava.

Es van fer les deu ràpidament. La visita sortia des de la Place de Bruxelles, a prop del Pont Adolphe, el més gran de la ciutat. Era un *tour* circular. De la plaça inicial, la caminada era en

direcció al nord, cap a la Place d'Armes, passant pel Théatre des Capucins, el pont del castell i tornant a arribar al Pont Adolphe.

La guia. Recordo que es deia Marie. Era una dona de mitjana edat. Les seves cames curtes eren fortes com l'acer. Caminava a passa ràpida i decidida. Cantussejava les paraules amb un espanyol forçat. Els braços es movien més ràpid que el vent, en totes direccions i semblava que en comptes d'ulls, tingués bales descontrolades, rodant sense parar, estudiant de dalt a baix els monuments que ens mostrava.

El descans va arribar mitja hora després, a la Place d'Armes. Era la primera parada de tota la ruta i els nostres peus, adolorits, cremaven i, a poc a poc, s'eixamplaven intentant fugir de les sabates. L'escalfor em pujava per les cames i em sufocava fins els pensaments.

La Marie ens havia deixat en un banc a les quatre i les altres persones del grup caminaven amb el cap alt tot contemplant la plaça i els edificis que l'envoltaven. Davant teníem una petita botiga de souvenirs i tant la Carme com la Tere van entrar-hi. D'altra banda, la Susanna se n'havia anat com un estel fugaç a parlar amb altres integrants del nostre grup. Se la veia animada tot conversant, sempre tan expressiva i riallera.

Jo només admirava els edificis, com l'altra gent del grup, els restaurants, bars i persones caminant sense pressa, embolcallats per l'ambient de finals d'estiu que emanava el setembre. Duia la càmera penjada al coll. Les fotografies que

quedaven capturades en el petit objecte tenien essència pròpia. Parlaven per si soles. El cel, el terra, la gent que hi sortia. Cada arbre i pedra. Tot tenia el seu lloc i generava perfecta harmonia.

Allà asseguda, tancava l'ull dret mentre acostava l'altre al visor de la càmera. Col·locava les mans en posició, amb el dit índex al disparador, i esperava l'instant precís i adequat per retenir un moment en el temps. Trobava bonica i encisadora la capacitat d'aquests aparells. No disparava de pressa. Amb l'ull tancat, resseguia la línia d'edificis per l'objectiu de la càmera. Era un moviment suau, subtil, en què el meu cos girava sobre ell mateix, assegut en el banc, que havia quedat buit.

No sé en quin moment i què va ser el que em va fer passar a l'acció. El meu dit va prémer el botó que va desencadenar un fet decisiu en aquell viatge. Va ser com un flaix que em va deixar descol·locada, amb els ulls pampalluguejant.

Quan vaig haver separat la càmera de la meva cara, vaig observar amb atenció què era el que acabava de fer. Em va semblar que la fotografia sortiria moguda i no gaire clara ni ben enfocada.

En alçar la vista en aquella direcció, vaig poder percebre un petit pas entre dos alts edificis. Quedava amagat i una mica fosc. Era un d'aquells carrers freds que, en endinsar-t'hi en temps d'estiu, n'agraeixes la temperatura. Vaig efectuar el moviment de pujar i baixar la vista a la càmera dues vegades i, a la tercera, el subjecte de la fotografia estava traient el cap. En creuar-se les

nostres mirades va retrocedir i el vaig perdre de vista. La curiositat va fer-me aixecar del banc i em va treure aquell cansament acumulat de la visita. Mirant de costat a costat per percebre les meves amigues, vaig anar directa cap aquell carrer.

Efectivament vaig entrar en una altra atmosfera en endinsar-m'hi. L'única porta que hi havia va tancar-se de cop. Era una porta de fusta, d'un color apagat que completava la façana de totxos rogencs.

Vaig picar-hi tres vegades, però no hi va haver resposta. Quan ho vaig voler tornar a intentar, la mà tancada no va arribar a tocar la porta perquè aquesta es va obrir a l'instant i va fer que quedés al buit. Uns ulls s'amagaven tímidament darrere. Ens vam quedar mirant fixament durant una bona estona fins que vaig recordar per què havia anat cap allà.

—Fina.

—Ivan.

Vaig somriure lleugerament. Va ser una conversa curta, inintel·ligible. Tan sols parlava jo. Volia saber per què m'havia estat vigilant, si més no observant tímidament des de la punta d'aquell carreró. No callava. M'agradava parlar, ho feia sense pensar, em deixava portar per les paraules. Però ràpidament amb un gest me les va prendre totes. Com una bufada de vent que se les hagués endut. La meva mirada va eixamplar-se tot admirant aquell llenç. De la seva esquena en va treure un dibuix. El traç de llapis l'omplia tot.

—*C'est toi.*

Em mirava amb temor, incertesa, però il·lusió a la vegada. Estava expectant cercant la meva reacció. Jo tan sols l'admirava amb el cap en blanc. No sabia què dir, ni què pensar. M'havia estat dibuixant. Era un dibuix en el qual apareixia d'esquena asseguda al banc, amb la càmera a les mans. Era senzill, però emanava una bellesa indescriptible.

La porta ja era quasi del tot oberta i no vaig poder evitar fixar-me en l'interior del pis. Posseïda per la contínua curiositat vaig acabar d'obrir-la i ell em va deixar pas. Les parets eren plenes de quadres pintats, de paisatges, parelles, siluetes. Vaig quedar-me embadocada mirant-los i ell, intentant recordar quelcom finalment va dir alguna cosa.

—Oli.

Em vaig girar cap a ell bruscament, sobresaltada, amb cara d'interrogant.

—*Les peintures. Ils sont peints à l'huile.*

Ara era jo la que no parlava. No sabia què dir. Els quadres m'havien robat totes les paraules que abans sortien sense miraments.

Amb un gest va assenyalar-me unes escales al fons de l'estança. S'hi va dirigir i jo vaig seguir-lo. Eren de fusta, molt semblants al terra. Ens vam haver d'ajupir per no xocar amb el sostre. Aquestes duien a una espècie de golfa, amb el sostre baix i una petita finestra al fons. Hi havia un petit escriptori a l'esquerra

i un munt de cavallets ocupant l'espai, amb llenços i calaixos que vessaven pintures i pinzells.

—Tot això ho has pintat tu?

Va assentir. Entenia el català.

—Pintor.

—Ets pintor?

Va tornar a assentir, ara més convençut i content.

No m'havia adonat que seguia subjectant el seu dibuix i el vaig deixar recolzat en un dels cavallets. Vaig anar a buscar un dels pinzells que reposaven en un pot de vidre i el vaig deixar a les seves mans, donant-li a entendre el meu desig. Volia veure'l pintar.

L'ambient d'aquella habitació va canviar per complet. Un tel de passió va impregnar cada racó. Era com si de fons una fina música sonés al ritme de les pinzellades. Em va captivar tant que vaig treure la càmera per fer el que millor sabia fer: immortalitzar moments.

Vaig estar asseguda en un tamboret durant deu minuts. Uns minuts que haguessin pogut durar hores. L'Ivan es va aixecar mentre es treia el davantal que s'havia posat abans de pintar. Va deixar descansant la paleta plena de barreges de colors a l'escriptori i el pinzell en un pot ple d'aigua. Es va col·locar al meu costat i tot torcent el cap va admirar la seva obra.

—*Parfait*!

Va somriure orgullós del que acabava de fer. Jo, al mateix temps, vaig aixecar-me i vaig caminar fins a l'altura del quadre. Cada color, línia, corba, traç. Era art. Tot ell era art. I mirant-lo, vaig acabar contemplant totes les obres acabades i a mig fer. Era com entrar en un altre món. Un de pintura, real però a la vegada irreal, plaent però al mateix temps desconcertant. El xoc dels colors feia dels paisatges alguna cosa llunyana a nosaltres, però les figures traçades apropaven les obres a tothom qui les admirava.

—Vine amb mi —va aconseguir dir amb català. Em va oferir la seva mà i sense pensar-m'ho dos cops l'hi vaig agafar, deixant-me portar per les inoportunes oportunitats de la vida.

Vam arribar fins a un pont, el pont Adolphe, el mateix del *tour* però aquesta vegada no era jo la que em sentia gran respecte a ell, sinó al revés. Ara m'aclaparava la seva magnitud, admirada des de baix. Vam recórrer les profunditats dels voltants del pont, els Parcs de la Pétrusse. Un camí de ciment resseguia el riu. Vam arribar a unes escales de pedra que baixaven fins una mica més avall del nivell dels camins. Unes escales que donaven a un petit replà limitat per un mur de pedra baixet. Hi havia dos bancs. A l'esquerra quedava el gran pont i al davant, la muralla. Estàvem envoltats d'arbres. Vam seure en un dels bancs.

Es va fer la una del migdia. Durant les dues hores

anteriors vaig descobrir qui era aquell noi. Em va explicar que havia nascut i viscut a París durant la seva infància. Els seus pares van morir quan ell era un nen i es va haver de quedar a càrrec de la seva àvia, que el va endinsar, per quedar-s'hi, en el món de l'art.

Ella fou qui li ensenyà totes les tècniques que sabia, qui el portà a museus i qui li havia ensenyat català. Havia fugit de Catalunya en l'última onada de refugiats republicans cap a França al setembre de 1939, embarassada de la seva filla. Al 1940 va poder accedir a la maternitat on donaria a llum, a Elna. Va tenir l'Adriana amb 21 anys. Uns mesos després de conviure-hi amb les altres mares, va rebre un avís del seu marit. Havia trobat feina a París una vegada ja millorades les coses. Al juny del mateix any se n'hi va anar i fou la ciutat on visqueren una vida en la foscor fins que el malson de las segona guerra mundial va acabar-se. Durant tots aquests mesos i anys va descobrir una afició que la mantenia viva, apartada del que realment passava a fora, l'art. Pintava. Es passava hores pintant, fins que li feia mal la mà.

Quan la seva filla Adriana va tenir l'Ivan, amb tan sols disset anys, París era una altra. Octubre de 1957.

Aquí l'Ivan va fer una pausa.

—Els meus pares moren quan jo tinc deu anys—. Mirava al terra i movia la cama nerviosament.

—Els teus pares van morir. Com?— volia saber com continuava la història, però també entenia que fos difícil per a ell.

A qui se li ocorre explicar tal cosa a una desconeguda?

—Cotxe.

No van caldre més paraules per entendre-ho.

A partir d'aquell moment va créixer amb la seva àvia i va començar la seva trajectòria com a pintor.

En una visita en un dels museus que l'àvia el portava va quedar captivat pels quadres d'un extravagant pintor. El surrealisme el va dur a fer un gir en les seves primeres obres pictòriques, a arriscar en els colors, en les línies. Malgrat tot, m'explicava, no el va convèncer, però sí que va marcar una etapa en la seva carrera. Gràcies a aquest pintor va interessar-se per aprendre el català.

Mig en aquest idioma i mig en francès m'explicava melancòlic la seva història.

—Jo no era gaire bo pels idiomes. De fet ho pots comprovar —va dir amb una mitja rialla a la boca, mirant-me tímidament amb el cap cot.

Vaig retornar-li el somriure com a símbol d'empatia.

—Amb disset anys vaig començar a voltar món. Me'n vaig anar cap a Holanda i fins avui he estat a Rússia, Londres i Itàlia. Sóc com una esponja que ho va absorbent tot i el que m'ha mogut ha sigut l'art. Vaig començar a vendre les meves primeres pintures a la gent del barri, a qui feia pena. Rebia deu francs francesos, no eren suficients per guanyar-me el pa de cada dia però podia contribuir a ajudar l'àvia, que s'havia quedat vídua

poc temps abans que els meus pares morissin. No sé com les meves obres es van anar escampant per la ciutat. L'àvia servia en una casa senyorial de París. Era gran la dona, però encara vessava energia pertot arreu. Sé que va patir molt, però ho amagava la mar de bé.

Vaig agafar-li la mà. Notava que s'anava animant sol amb l'explicació i començaven a aflorar emocions perilloses. Ens vam quedar els dos en silenci, contemplant la muralla del nostre davant, els núvols corrent a poc a poc i veient com esporàdiques ràfegues de vent feien caure algunes fulles de la immensitat d'arbres que ens envoltaven.

7

DÀRIA

Luxemburg, 8 d'agost del 2007

El dia va acabar sent calorós. La nit havia arribat després d'un llarg dia de fortes i contràries emocions. Vaig obrir la porta de l'habitació, on el llit m'esperava amb els braços oberts i, amb poc talent, em vaig deixar caure sense pietat, ignorant el rebot conseqüent de les molles del matalàs. El cap no em parava de donar voltes. Ara només sentia els sorolls de les habitacions dels costats. L'endemà era el meu últim dia a la ciutat i sentia que no havia aprofitat gens la jornada. Alguna cosa se m'escapava, no podia ser que tingués tan poca informació. Tan sols disposava d'un nom, un retall d'una notícia i una endevinalla que no em portava enlloc, entre els tres no em donaven cap solució directa per poder continuar.

“Per què he hagut d’endinsar-me en aquest interrogant?” Estava segura que la mare em devia una explicació. Potser no volia que jo ho sabés? Però si em va cedir l’àlbum, sabent que tota aquesta informació era dins, és que ho tenia tot pensat?

Res del que em passava pel cap tindria resposta, si més no en aquell moment. La llum del lavabo m’empal·lidia la pell i les ulleres se’m marcaven més, el cabell s’esclaria i creava un fals to. Era igual al de la Dària de feia una dècada endarrere. Amb el temps, se’m va anar enfosquint. Me’l vaig raspallar, fent que les onades dels extrems caiguessin al buit. Estava disposada a acabar bé el dia, per tant, vaig agafar la cartera amb la predisposició de menjar un bon sopar. Amb les claus a la mà, va ser obrir la porta i ensopegar amb la vella de la nit anterior.

—Bona nit senyoreta Miralles, la veig cansada—. Parlava amb un somriure a la boca, les galtes li feien els ulls ametllats i s’aguantava les dues mans entrellaçades recolzades damunt la panxa. Sostenia unes claus, amb el mateix clauer que l’altra vegada.

—Ho...hola, —vaig fer una pausa per fixar-me en l’etiqueta que portava enganxada a l’uniforme per tal de conèixer el seu nom— senyora Kieffer. Sí, té raó. Ha sigut un dia inusual.

—Necessita que l’ajudi en alguna cosa?

—Ara li anava a preguntar el mateix—. Amb l’alerta posada, l’últim que volia en aquell moment era quedar-me més estona en aquell lloc.

—No, tranquil·la. Només passava a revisar que tot anés bé.

Jo intentava tirar endavant per fer-la sortir del pas. Finalment, vaig poder separar-me'n i continuar el meu camí.

Tot anant cap al centre de la ciutat vaig estar qüestionant-me l'encontre inesperat. Intentant desviar uns pensaments que no anaven enlloc, em vaig trobar dins d'un bullici de gent disposada a passar-s'ho bé un divendres a la nit. La *ville haute* estava plena de jovent, els pubs obrien fins més tard i tothom ho aprofitava.

Passejar per aquells carrers era terapèutic. La llum dels fanals combinava amb la de la lluna. I ella ho observa tot, des de dalt, tan perfecta, sense dir res, dient-ho tot a la vegada. Vaig decidir quedar-me en un bar apartat de la multitud, molt més barat que qualsevol altre en plena plaça. L'entrada era senzilla, amb un cartell que mostrava tots els plats, tapes i begudes. Des de fora se sentia la gent, això volia dir que no s'hi menjava malament i sense pensar-m'ho dues vegades vaig endinsar-me en un món de cervesa i fregits. L'olor alimentava tots els meus sentits.

El local estava a vessar, la barra l'omplien els panxuts amb les birres, les tauletes més petites estaven ocupades per parelles i finalment quedava un racó amb alguns sofàs. Al costat oposat hi havia un petit escenari, aixecat dos pams del terra, amb un micròfon i, discret, un tamboret que m'arribava a la cintura es trobava al centre, esperant a ser utilitzat. La música dels altaveus ressonava per tot el local, irradiant-me tots els sentits, fent que

cada múscul del cos es volgués desprendre i bellugar al seu ritme. Vaig donar un cop d'ull ràpid per saber quines possibilitats tenia d'asseure'm en algun lloc i vaig optar per situar-me al final de la barra, on hi havia un espai buit. Uns homes, que devien parlar en alemany, o conversaven, o s'insultaven, o s'escarnien a crits. Ho hagués distingit bé si no fos pels riures i riallades que de tant en tant ressonaven per aquelles parets.

El local tenia forma de ela invertida. La barra i les tauletes estaven a primer pla de l'entrada i al fons a la dreta es trobava l'altell. Al seu davant s'estenien els dos racons amb sofàs, ja plens pels qui havien arribat abans.

Els cambrers anaven a tot drap, servint i retirant plats i begudes de les taules. La gent que marxava ràpidament era substituïda per d'altra que entrava. Ja asseguda, em mirava de reüll els plats del meu voltant intentant esbrinar què era el millor de la carta que el bàrman de darrere el taulell m'havia cedit molt amablement. En aquells instants de rebombori i indecisió, no em vaig adonar que algú se m'havia assegut al costat. Era un noi jove, d'uns vint-i-cinc anys, alt i prim. Blanc de pell, els cabells rinxolats se li estaven movent i aclimatant a l'ambient després d'haver-se tret una gorra.

—Una copa de vi, si us plau. —Va pronunciar en un anglès perfecte, però es notava que era après.

Vaig aixecar el cap dirigint-li la mirada, i vaig tornar al que estava fent, escollir un plat.

—I una altra per aquesta noia d'aquí. —Ara em mirava a mi, i jo a ell. Es va adonar que em mostrava confosa i no gaire d'acord amb el que acabava de fer.

Just en aquell instant em va començar a vibrar la cama. Vaig optar per treure l'aparell, a la força, de la butxaca, però, com sempre, la poca traça es va imposar i va fer que m'hagués d'aixecar de l'alt tamboret. Era la mare.

—Hola mare, què vols?

—Caram, filla, quina rebuda! Com estàs, fa hores que no sé res de tu. Quina sorollada de fons!

—Creu-me quan et dic que no m'agafes en bon moment ara mateix. Estic intentant sopar, demà et dic alguna cosa! —Intentava no cridar gaire, però en aquell ambient era quasi impossible. També era difícil dissimular els gestos de les mans a l'intentar calmar el meu estat de nervis i estrès. Per què les mares són sempre tan oportunes?

—T'han dit mai que ets molt expressiva? —tornava a ser el noi, referint-se a la ganyota d'abans en sentir el seu gest d'amabilitat. Era un costum que jo tenia. Arrugar el front i pujar una cella.

—I a tu t'han dit mai que no quan has demanat una copa de vi a desconeguts?

—No accepto mai un no per resposta.

El seu somriure desprenia una simpatia desagradable. Em feia ràbia.

—Perdona, em presento. Els meus pares em van posar Leonard però, com tothom, em pots dir Leo. Veus?, ja no som desconeguts. —Em va oferir la seva mà com una salutació cordial.

Vaig tardar pocs segons a reaccionar. M'havia parlat en català?

—Abans que m'ho preguntis, t'acabo de sentir parlar català amb la que suposo que seria la teva mare. Sóc de Bilbao però vaig estar una temporada a Catalunya, per això he sabut més o menys si podia parlar-te en aquesta llengua.

—Dària. —Vaig allargar-li la mà entre atònita i confosa pel que acabava de passar.

Seguia amb la carta entre els dits mentre el cambrer ens servia les copes de vi. Més tard vaig assabentar-me que Luxemburg és una ciutat que produeix vins d'alta qualitat, guanyadors de molts premis. Fer el primer glop, deixant que el líquid s'escorregués fins a l'estómac tot cremant-me cada centímetre de la faringe, va confirmar el que m'havia explicat el Leo.

Una mica més tard, la panxa se'm manifestava. Mentre conversàvem sobre les nostres casualitats, se m'havia oblidat completament el motiu pel qual havia sortit aquella nit. El Leo va notar que tornava a fixar-me en la carta plena de plats. Sense dissimular, me la va prendre de les mans, va fullejar cada pàgina superficialment i una simple pregunta va alegrar-me l'última nit.

Em va sorprendre que em preguntés què volia menjar. Havent-lo conegut tan sols una hora abans, ja sabia que podia ser un insolent. Va dirigir-se al cambrer en un idioma desconegut, però vaig veure que s'entenien. Jo restava en silenci, intentant comprendre la situació. Els dos van riure. Jo no.

Amb una mirada fugaç va cercar la meva i quan ambdues van coincidir, un somriure amb picardia se li va esbossar a la boca. Res de bo podia passar.

—*Kuddelfleck for the miss.* —L'home de darrere la barra va atansar un plat a la meva cara, com un súbdit ensenyant un tresor al seu rei. Desprenia una olor que no podia reconèixer, diferent. D'una tonalitat tardorenca, el plat es coronava amb el que semblaven unes patates bullides a sobre del que volia pensar que era carn. Estava calent i en sortia una columna de vapor que repartia l'olor per tot el local. Desconfiava. El dia següent vaig entendre el mal de panxa.

Vam acabar de menjar i beure, els riures s'estenien per tot el bar, i els nostres se n'anaven per la porta. Era negra nit. La festa continuava pels carrers perpendiculars i destacaven les llums dels establiments. Disposada a acomiadar-me i a arribar a l'apartament, el Leo va sorprendre'm una última vegada.

Cinc minuts després de creuar aquella porta, vaig trobar-me damunt una moto, recorrent els carrers de Luxemburg fins als suburbis, mentre l'aire que bufava a la nostra contra ens colpejava

els cossos. Les meves cames van entrar en contacte amb el cuir i els meus braços es van fondre amb la seva samarreta. Ell augmentava la velocitat. Vam enfilar una pujada, on l'abisme ens quedava a la dreta i la muralla ens barrava el costat esquerre. La moto va aturar-se al cim del turó i tota la ciutat de Luxemburg va aparèixer als nostres peus.

—Per què te m'has adreçat, allà al bar? —Tenia la necessitat de fer-li la pregunta, volia que se li acudís una excusa barata ràpidament i poder-me'n riure ni que fos deu segons.

Va deixar anar la mirada endavant. Jèiem damunt la muralla, amb les cames penjant al buit.

—Soc nou en aquesta ciutat. De fet, em considero un nòmada. Vaig voltant de localitat en localitat, perseguint allò que em fa estar viu. A l'entrar al bar tenia nul·les esperances d'acabar la meva última jornada d'una manera diferent, però quan t'he vist no m'he pogut estar de dir-te alguna cosa. Semblava que necessitaves ajuda. —Va picar-me l'ullet, concloent un discurs que havia començat molt filosòfic i acabat molt a l'estil del Leo.

—Què és el que et manté despert? —Vaig preguntar incrèdula.

Va mirar-me. Amagava alguna cosa, ho sabia, però va restar en silenci. De la butxaca va treure un paper doblegat i el va desplegar. Em va ensenyar una seqüència de pintures en miniatura. Potser n'hi havia una cinquantena en aquell full. Seguia mut, el vent li esbarriava els cabells, els rínxols ballaven al

ritme de l'aire mentre concentrava els esforços a subjectar bé el paper.

—Aquest és el meu secret. Persegueixo art. És un llenguatge que m'aguanta ferm. Vaig pels països a la cerca de noves obres, aquelles que crec que tenen un què especial, que em regiren l'interior.

Ara era jo la que no sabia què dir. Em va agafar desprevinguda aquella resposta.

Mirava les pintures, però no les observava. Tenia la consciència clavada en un punt, mentre el meu cap restava en blanc. Va ser quan va doblegar el full de nou amb rapidesa que vaig tornar a la realitat, parpellejant un seguit de vegades i sacsejant el cap. Em va somriure.

Els meus braços estaven ferms, amb els palmells de la mà recolzats al mur, les cames penjaven enmig i el cap el tenia lleugerament vinclat cap on era ell. Què amagava darrere aquella faceta?

Es feia tard i vaig ser jo la que ens va arrencar d'aquell moment tan especial. El color càlid des fanals ens va acompanyar mentre desfèiem el camí fins a l'hotel. Luxemburg estava encesa, brillava més que mai. Al baixar de la moto, es va treure el casc. Jo no en portava.

—Bé, gràcies. —La meva boca pronunciava les paraules que fluïen per damunt dels meus llavis, tot tancant una bonica nit.

El vent s'intensificava, així com els batecs del meu cor. Amb cada ràfega els nostres cossos s'apropaven, estretint la distància fins que quasi podíem notar els nostres alens.

"No pensis tant. Actua!" Vaig fer el que em va dictar el cor. Els meus peus es van alçar, sostenint-me amb les puntes, els dits es van fondre en aquell mar de rínxols i els pensaments van fugir del meu cap.

Ens vam acomiadar.

8

DÀRIA

Amsterdam, 9 d'agost del 2007

El dia següent vaig haver de córrer per agafar el vol fins a Amsterdam. Era el segon destí que la mare m'havia preparat. Quan vaig haver recollit la roba i la maleta amb prou feines l'havia pogut tancar, el rellotge anava a la meva contra. Es menjava els minuts, fent que l'escàs temps de què disposava marxés amb més rapidesa. El vol sortia a dos quarts de nou del matí i aquest, en una hora, recorria més de tres-cents quilòmetres, els quals vaig passar-me dormint.

Abans de marxar cap a l'aeroport i pujar a l'avió, però, vaig acomiadar-me de la senyora Kieffer, que ben d'hora ja estava plantada recorrent l'hotel de dalt a baix.

Havent aterrat, amb la motxilla a l'esquena, duia la maleta a la mà dreta i un fulletó amb trens i busos que m'havien de conduir fins arribar a la ciutat, a l'esquerra. El rellotge

d'agulles marcava tres quarts de deu, i en adonar-me de l'hora, vaig accelerar el pas per no perdre el següent transport, que em portaria al centre de la ciutat. Vaig deixar caure unes monedes a la mà de la dona que el conduïa i, ja dins, els meus ulls navegaven en un mar de persones plantades i assegudes, esquivant les siluetes a la cerca d'un espai buit. Vaig aconseguir, en una de les files del fons, un seient lliure a la vora de la finestra. La cadira era estreta, de plàstic, amb un petit requadre d'una tela de pana.

Mirava a través del vidre l'extensió de paisatge que es desplegava al meu costat. Un mal de panxa dissimulat en les primeres hores del dia, ara s'intensificava.

Tots els meus sentits van acostumar-se al continu colpeig del tren passant per sobre les vies. Era un soroll constant que sacsejava tots els cossos presents. Tenia la maleta entre les cames, ben subjectada, i la motxilla repenjada sobre aquestes, abraçada amb els dos braços. Duia uns texans llargs, de cintura baixa, amb una samarreta que deixava entreveure el melic. El cel estava enterbolit, amb uns núvols que impedien el pas dels rajos del sol. El meu estat d'ànim va homogeneïtzar-se amb l'atmosfera i vaig deixar que a poc a poc el cap es recolzés al vidre que em separava de l'exterior. Entre somni i somni vaig superposar el cas de la misteriosa endevinalla i la notícia del quadre desaparegut a tots els pensaments. Tenia un nom que m'havia proporcionat la noia d'aquella botiga d'antiguitats: Ivan Renaux, l'autor dels quadres exposats en aquell petit establiment. Per què hi havia aquella

adreça de Luxemburg escrita només en aquella fotografia? Si m'havia conduït fins aquell carreró, volia dir que alguna cosa tenia d'important.

L'àlbum no era petit. De fet, com que carregava amb ell quasi bé a tot arreu, l'esquena començava a demanar-me clemència. El vaig treure de la bossa, i vaig tornar a inspeccionar els seus racons i a esbrinar el punt de partida del sobre que va caure a l'avió d'anada a Luxemburg. Havia rellegit tantes vegades aquella endevinalla que les seves paraules cada vegada tenien menys sentit. Era com si cada cop que hi fixava la vista canviessin d'ordre.

La tarda em va atrapar de ple. Després d'haver descarregat l'equipatge a l'apartament el meu cos em demanava moviment. Estava a la Venècia del nord i no em podia quedar dins de quatre parets esperant que les respostes em vinguessin soles a la ment. Dins de la bossa hi vaig introduir el mòbil, la cartera amb uns quants bitllets, unes ulleres de sol i un plànol de la ciutat que havia pogut agafar a l'entrar a l'edifici, a més a més del sobre amb l'endevinalla i el retall de diari que ja s'havien perpetuat allà dins.

El sol havia sortit i escalfat l'ambient. Semblava impossible després d'aquells núvols que s'havien instal·lat feia tan sols unes hores. Era un dia d'estiu. A ple agost, la gent passava el temps pels canals de la ciutat, uns sobre una bicicleta i

d'altres a peu. L'únic que volia era caminar, perdre'm per on fos, per una vegada només desitjava gaudir del viatge que m'havia preparat la mare. L'empedrat vermellós i frívol dels carrers adjacents feia joc amb les façanes de les cases. La seva bellesa es desprenia cap amunt. Semblava que la llargada d'aquells edificis no s'acabés mai, com si cada vegada que pujava la vista, els teulats estiguessin més a prop del cel. Embadocada mirant-les, no em vaig adonar que m'havia deixat portar per la inèrcia del vent. Em trobava sola en un carrer perpendicular a una via principal. Un canal dividia el passatge en dos. Em trobava a la part dreta, amb les mans a les butxaques, arrecerant-me en les ombres dels edificis.

Uns metres més endavant em vaig adonar d'una cosa que em resultava familiar. Un logotip, uns colors, un nom. «*Historische vereniging*». El color taronja intens del cartell destacava per sobre de qualsevol balcó. Sabia que coneixia aquelles paraules però em resultava difícil destriar-les de la memòria i encertar la resposta.

Em vaig quedar mirant aquell balcó una bona estona. No era gaire alt. L'edifici tenia tres pisos amb dues finestres a cadascun, i cadascuna d'aquestes era una composició de vidres quadrats, emmarcats per una fusta fosca. Aquell rètol penjava del segon pis, i tapava mitja vista. I va ser en aquell moment quan se'm va il·luminar la ment, quan vaig veure aquella silueta darrere el vidre. Era el Sergi. Com és que no se m'havia ocorregut

abans? Era quan encara fèiem vida a la universitat, quan el Sergi feia les pràctiques en aquella sucursal. D'això em sonaven aquelles paraules. No havia sigut conscient que l'anaven a destinar a Amsterdam quan em deia que se n'aniria als Països Baixos, i allà estava, al meu davant. Tan sols ens separava un mur de pedra. L'únic que podia fer era trucar al timbre, desitjant que fos ell el que m'obrís la porta i, tan sols veure'l, sentir-lo una vegada més a prop meu.

—Sí? —una veu familiar va respondre a través de l'intèrfon. No vaig contestar. Se'm van esfumar les paraules. Em vaig quedar immòbil davant d'aquella porta sense saber què dir ni què fer. Mirava a la finestra amb fermesa, com si pogués endevinar així la seva cara de desconcert. Però no va tornar a aparèixer.

—Qui és? —la seva veu va tornar a ressonar dins meu. Pronunciava aquelles paraules amb un anglès foraster. Em va treure un petit somriure abans de decidir-me a contestar, però ja havia penjat. El soroll del silenci posterior em va fer apartar la vista de la finestra i retornar-la a l'intèrfon. No sabia per què no feia res al respecte. El volia veure, però temia que ell no ho volgués, que ja m'hagués oblidat i hagués començat una altra vida.

—Dària?! —una veu confosa i excitada va escapar-se d'una d'aquelles finestres, ara oberta. Sentir-lo pronunciar el meu nom un cop més em va trasbalsar.

—Sergi!

La finestra es va tancar de cop i quasi podia sentir el xoc de les sabates contra les escales mentre me l'imaginava baixant a correcuita. La porta es va obrir d'una revolada i allà era ell, despentinat per la carrera que acabava d'executar, trasbalsat igual que jo. Em mirava amb cara d'estupefacció i el vaig abraçar. Em va envoltar amb els seus braços i la camisa blanca que duia se li va arrugar. L'olor em va transportar a Santander, a tantes nits que havíem passat junts, tantes sortides, experiències i moments.

—Què coi fas aquí? —ara sí, la racionalitat s'havia imposat al moment màgic. Em vaig posar a riure. Estava incòmode, es sentia perdut, descol·locat. Trobava a faltar aquella mirada encisadora, les faccions marcades de la seva cara, aquelles celles gruixudes i la curta barba que es deixava créixer.

—Estic de viatge. Bé, en teoria. M'ha sorgit un imprevist d'última hora. —Certament estava de vacances, però l'assumpte de l'endevinalla i el retall d'aquella notícia de diari dins del sobre m'havien dut a plantejar-me'n de diferent manera el motiu.

Vam entrar dins l'edifici mentre dúiem la conversa a un lloc més confortable. Darrere la porta s'amagava un espai que xocava amb l'aspecte dels carrers de la ciutat, antics, pintorescos. Només entrar, les escales em van donar la benvinguda. Inclinades, estretes i petites. Era l'únic element original de l'edifici que s'havia conservat. Tots els altres espais havien estat

redecorats, les parets desprenien un blanc sepulcral que accentuava la lluminositat de les estances.

Vam pujar pels esglaons fins al segon pis, del qual penjava el cartell que havia reconegut des de l'exterior. No era una habitació gaire ampla. Des del punt de vista de la porta, dues taules d'oficina d'un color atzabeja col·locades perpendicularment a la part nord de l'estança feien joc amb un sofà, sota les finestres, que rebia directament la llum externa. Aquella pell sintètica brillava amb els rajos de la tarda que començaven a baixar. Al seu davant, es trobaven dues estanteries plenes de llibres i capses que amb prou feines tancaven de la quantitat de fulls que guardaven a l'interior. El que quedava més amagat, però, era una tauleta rodona al cantó dret del fons de l'habitació, amb una cafetera i tasses petites al costat.

Era un espai modern, minimalista, amb línies i colors simples. Les dues taules estaven plenes de papers i carpetes, amb bolígrafs i paperets grocs llampants enganxats a les tapes dels documents.

Vam seure al sofà, que va desprendre un cruixit tímid a l'entrar en contacte amb el pes dels nostres cossos.

—És molt estrany, Sergi. No sé què és el que tinc entre les mans i quin valor pot arribar a posseir. Un sobre amb una endevinalla i un retall d'una notícia de diari van aparèixer sobtadament. I el més pertorbador és que aquest sobre porta

escrita la meva adreça de Comillas—. Li vaig ensenyar el tros de paper que replegava l'endevinalla i el diari.

Les seves mans van acariciar suaument les vores arrugades del sobre i la seva pestanya principal. En va treure el contingut, tot examinant les paraules escrites. Va llegir la data i el titular de la notícia.

—Això no pot ser una coincidència. Per què es voldria treure a la llum un fet així, de fa més de vint anys?

—El que més trasbalsada em té, és aquesta endevinalla. No la paro de llegir, i cada vegada té menys sentit. No sé en quin context situar-la ni a què es refereix.

El Sergi, ignorant-me, llegia atentament la notícia.

No li havia tornat a mostrar interès des del primer moment en què la vaig tenir entre les mans. Sabia que estava relacionada amb la desaparició d'un quadre i un pintor, però havia sigut l'endevinalla la que havia captat la meva atenció.

> Cadaqués, 8 d'octubre de 1984
>
> Desapareix un resident de la nostra localitat la matinada passada, fet que ha deixat els veïns trasbalsats. L'Ivan Renaux, un pintor francès que s'havia establert amb la seva dona en una caseta davant la platja. (...)
>
> D'altra banda, també s'ha alertat de la desaparició d'un quadre a l'anual exposició i subhasta que va tenir

lloc a la biblioteca de l'Escorial, a Madrid, tan sols unes setmanes abans. El monestir, com cada any, obria les seves portes al públic per a exhibir les obres pictòriques més recents dels artistes. La jornada va concloure d'una manera inesperada per a tothom.

Vam poder percebre les cares de desaprovació i incertesa d'alguns compradors i recentment hem pogut parlar amb l'adinerat propietari d'una empresa que estava interessat en la compra del quadre que ha acabat desapareixent.

"Ho saben". Aquestes van ser les seves últimes paraules abans de marxar amb la preocupació al cor.

-(fotografia adjunta del quadre)-

Potser sí que era més important del que m'havia imaginat. Només escoltava la veu del Sergi recitar aquell text. Embadocada, mirant endavant en un punt fix.

Un ambient serè regnava al despatx. Havia decidit callar davant la plena atenció que ell prestava al paper. Com si s'hagués detonat una alarma, es va aixecar del sofà decidit cap a l'estanteria. Va agafar una de les capses encabides en aquells prestatges i la va deixar damunt la taula. Les seves mans removien els papers a tota velocitat, destriant-los amb agilitat, fins que va trobar el que buscava. Va seure a la cadira i, quan es va haver posat les ulleres, va començar a resseguir amb el dit les

línies de lletres petites. Em vaig apropar allà on era, desconcertada. Tenia l'ànsia de saber.

—Ja ho tinc—. Amb un marcador va subratllar un paràgraf que des de la meva perspectiva era inintel·ligible. —Sabia que em sonava d'alguna cosa aquest incident. En una de les classes d'història de la universitat que teníem amb el Gaspar, el professor d'art modern vam parlar sobre el món de la compra i venda d'obres d'art il·legalment, és a dir, el mercat negre de l'art. Recordo que va mencionar que l'art no només ha servit sempre com a element decoratiu o comunicador, sinó que també ha desenvolupat un paper molt important a l'hora d'encobrir traspassos de joies úniques i protegides.

Em vaig quedar en silenci, esperant que afegís alguna cosa més al seu discurs. Ell també va restar callat abans de donar una resposta contundent.

—Recordo que em va parlar d'unes organitzacions que hi ha hagut des de fa més de trenta anys, les quals han intentat interceptar aquestes joies. Al ser úniques, capten l'ull de molta gent, i més d'aquests grups, que es mouen pel costat lucratiu del negoci. La seva feina és revendre-les al mercat negre. Per això s'ha recorregut a l'art com a última opció.

—I com amaguen les joies? —vaig preguntar incrèdula davant tota la informació que el meu cervell estava processant.

—Dins dels quadres, evidentment. Poden ser collarets, diamants, braçalets o fins i tot pintes de segles passats.

Normalment estan recobertes per una bossa de seda fina de color crema, segellada amb unes cordes, i es posicionen al buit que queda entre el llenç i el fi paper que enquaderna el quadre per darrere—. Em senyalava amb el marcador les línies que havia subratllat i, al passar pàgina, va aparèixer una fotografia on es podia veure la bosseta que m'havia descrit.

Vaig mirar el retall de diari que tenia entre les mans i que mai m'havia mirat atentament.

—Estàs suggerint que una d'aquestes organitzacions va robar el quadre?

—Pot ser una opció. I que ells mateixos hagin segrestat el pintor—. Va alçar la mirada cap a on era, mentre es treia les ulleres de la cara i les recolzava damunt la taula. Els seus ulls reflectien un interrogant i preocupació.

9

DÀRIA

Amsterdam, 9 d'agost de 2007

Es feia tard i la foscor començava a regnar al cel d'Amsterdam. No hi havia ningú més al despatx que nosaltres, així que vaig esperar que el Sergi recollís l'escampall de la taula i tanqués amb clau la porta de l'edifici per poder marxar. Realment no sabia on era ni on es trobava l'apartament, així que vaig ensenyar l'adreça al Sergi i vaig encaminar-me carrer avall seguint els seus passos. Estàvem els dos callats. Tenia els braços entrecreuats mentre mirava el terra i comptava cada passa que feia endavant. Ens vam endinsar al barri Roig, mentre una multitud es movia a poc a poc a la llunyania.

Quan vam haver arribat a l'apartament, les escales de l'entrada a la porta principal ens van rebre. Era un element típic de les construccions de la ciutat. El vaig convidar a passar dins. L'habitació feia olor de net. Havien fet el llit i arreglat l'estança.

Vaig revisar que tot estigués al seu lloc, sobretot l'àlbum. Em moria de ganes d'ensenyar-li el culpable de tot allò.

Després de llençar la bossa al llit com si es tractés de nores, vaig obrir el llum de peu que acompanyava una petita butaca al racó de l'habitació. M'hi vaig asseure, i el Sergi va seguir els meus moviments al matalàs. Al cedir-li l'àlbum va obrir els ulls. Les pupil·les se li van expandir així com tots els seus sentits.

—Torna'm a repetir tota la història—. Va demanar-m'ho davant l'interrogant que se li començava a plantejar. Em sabia greu molestar-lo amb un tema com aquell, però al cap i a la fi, era el que a ell li agradava. La història i l'art. Un misteri forjat en el passat, ressorgit en el present, sense saber per què, en el qual l'art n'era el protagonista.

—A les meves mans va caure un sobre amb una endevinalla i un retall de la notícia d'un diari mentre anava cap a Luxemburg. El sobre duu la meva adreça i per això vaig donar tanta importància al seu contingut, sobretot a l'endevinalla. L'endemà, al matí, vaig descobrir una adreça al revers d'una fotografia enigmàtica. No vaig poder estar-me de revisar la resta, però en cap més en va aparèixer cap altra direcció. La vaig seguir i em va portar a un establiment ple d'antiguitats i parets folrades amb quadres, tots amb un denominador comú: la figura d'una dona—. Vaig parar per agafar aire. Recitava cada paraula fent un recorregut per la meva memòria amb la mirada fixada al sostre de l'habitació, com si hi estiguessin escrites les frases.

El Sergi mirava a terra, amb els colzes repenjats sobre les seves cuixes i les mans entrellaçades, mentre assentia al meu discurs.

—Del meu interès vers els quadres, vaig treure'n un nom, Ivan Renaux.

Es va fer una pausa invisible a l'ambient. El cap del Sergi va alçar-se tot mirant-me fixament als ulls. Se'ns van entrecreuar les mirades. Va estirar-se d'esquena al llit intentant arribar a la meva bossa, que es trobava a l'altra punta, i en va arrencar la notícia de dins. Em va assenyalar la fotografia que duia adjunta.

—Fes memòria, si us plau. Els quadres penjats d'aquelles parets s'assemblaven a aquest?

El denominador comú hi era. Una dona asseguda, aquesta vegada en una cadira i d'esquena, mirava un cel negre estrellat.

Davant aquesta revelació, el Sergi va somriure amb picardia, cosa que em va fer somriure amb il·lusió a mi també.

—Molt bé, sabem que el pintor desaparegut es diu Ivan i té un nexe amb els quadres amb què et vas topar en aquell domicili a Luxemburg. Sigui qui sigui el que l'hagi escrit, ho ha fet perquè lliguis caps. Això ens indica que aquella adreça no fou una coincidència.

Seguia havent-hi un interrogant. Què volia dir aquella endevinalla i en quin context se situava la seva resposta? La vaig

rescatar del fons de la bossa i li vaig lliurar al Sergi. Una vegada més escoltava aquelles paraules que ara trontollaven en veu alta.

En un tauler d'escacs la reina intenta fugir mentre el cavall va galopant fins matar un dels alfils. Els peons es queden immòbils i el cavall es segueix movent, sense parar, cap endavant, fins que un peó li impedeix el pas. El cavall, però, ha trobat la peça que faltava per poder matar l'alfil restant i guanyar la partida. Silenciosament, el rei ha mort per culpa d'un peó.

Estava cansada. Em vaig deixar caure al respatller de la butaca tot recolzant-hi el cap, fent que el coll em quedés lleugerament inclinat endarrere. Els meus braços es repenjaven als d'aquesta. Tota jo era una ànima empresonada entre carn, pell i ossos. Volia fugir, quedar lliure, però a la vegada treure's de sobre aquell interrogant que tant la turmentava. Era una ànima curiosa i tossuda la que estava atrapada i tan sols volia veure la mare per demanar-li una explicació.

No podia ser egoista. No més. Necessitava un context real en el que poder basar-me i seguir, si és que aquest era realment l'objectiu de la mare.

Aquí tenia l'inici. Ella. Tot ho havia mogut. Sabia l'existència de la carta i suposo que del seu contingut. Ella, que segurament coneixia l'adreça exacta escrita darrere d'aquella fotografia exacta, l'ésser de cada document amagat en aquell àlbum.

—Hòstia Dària, ho teníem davant. Sempre ho hem tingut davant! —es va aixecar alterat del llit amb la vista fixada al paper. Els meus sentits es van alarmar, els sorolls del carrer s'intensificaven, el pols del meu avantbraç batega amb més força que mai i la tensió es feia cada vegada més notòria entre aquelles quatre parets.

Em vaig aixecar, a tan sols tres passes del seu cos. Va abaixar el document a l'alçada de la meva cara.

—Sergi, m'estàs ensenyant el revers del full —vaig inclinar lleugerament el cap a l'esquerra, intentant així llegir unes petites línies a les quals mai havia prestat atenció.

—Precisament. Aquí hi ha la resposta, o si més no una de les que t'hauria de proporcionar aquest coi d'endevinalla.

Estava molest, irritat. No em va sorprendre la reacció a aquell descobriment. Sempre s'enfadava quan una resposta estava més a prop del que es podia pensar i tardava a adonar-se'n. El feia sentir-se estúpid, que havia perdut el temps.

Vaig intentar amagar l'excitament que estava creixent dins meu. No el volia alterar més. Vaig abraçar-lo amb força, silenciosament, per calmar-lo, mentre a la meva cara es dibuixava un gran somriure i cloïa els meus ulls com a signe d'alleujament. Jo sí que estava emocionada davant aquella revelació: l'Escorial.

L'endevinalla estava escrita darrere un retall d'un fulletó de l'Escorial, mig esborrat, esgrogueït. Allà teníem l'escenari en el qual basar-la. Sempre havia sigut aquest.

Em va tornar l'abraçada. Respirava més calmat.

—Gràcies.

Era l'únic que li podia dir. Potser ho hagués descobert per mi mateixa més endavant, però saber que m'havia ajudat, em feia sentir una mica més a prop seu. Com si tot allò que ens havia separat, ara ens estigués tornant a ajuntar, a poc a poc. Malgrat tot, sabia que tan sols era producte dels meus pensaments, que aquella relació no podia ser allò que semblava que teníem.

Vaig separar-me del seu cos en un moviment sec, i els meus braços, que agafaven els seus, van mantenir l'espai entre nosaltres.

Ell em mirava als ulls, intentant desxifrar alguna cosa de mi que ni jo sabia. El silenci era intens, incòmode però necessari. Va entregar-me l'endevinalla, sabent igual que jo que res del que havia passat entre nosaltres dos aquella nit podia ser possible. Cap dels pensaments que ambdós teníem, podien ser reals.

—Me'n vaig, que és tard —va pronunciar amb cert to d'amargura.

Jo no volia que marxés, perquè sabia que em perdria una vegada més. El mirava mentre s'allunyava cap a la porta. Una fina capa humida cristal·lina va entelar els meus ulls. Vaig premsar els llavis, intentant esbossar un somriure que amagués l'aflicció i la resignació. Tots dos sabíem que, un cop més, ens tornàvem a separar.

Ho hagués pogut aturar? Sí. Ho volia? Aparentment també. Però no n'estava segura. Era una sensació estranya. No voler deixar una persona perquè saps que és l'adequada, però fer-ho per temor. Temor al que pugui passar després, qualsevol entrebanc o situació que trenqui finalment el vincle entre tots dos.

10

DÀRIA

Amsterdam, 9 d'agost del 2007

Era tard. De tant en tant se sentien murmuris de la gent del carrer que tornava alegre dels bars. Feia vora dues hores que el Sergi havia marxat i l'únic que se m'havia ocorregut era intentar dormir. L'intent se'n va anar en orris. L'únic que havia aconseguit era escalfar el llit, cosa desagradable a ple agost, quan semblava que la temperatura no hagués disminuït ni un grau respecte al dia.

Restava panxa amunt, amb les mans darrere el cap, observant el sostre amb la mirada perduda. Els encenalls del sostre semblava que es movien pel vent imaginari que xiulava a les meves orelles. El seu ball dibuixava gravats que començaven a tenir sentit a la meva ment. Però tan sols eren imaginacions delirants per la falta de son.

I en un moment d'aquests el meu cap va començar a

navegar, no amb fets imaginats, sinó amb el que m'havia estat acompanyant durant tres dies: l'interrogant de l'àlbum de la mare i aquell subtil art d'amagar la veritat, en la qüestió de l'endevinalla i la notícia.

Si l'enigma s'havia de resoldre en l'escenari de l'Escorial, el mateix en què es va exposar el quadre que va acabar desaparegut i l'autor del quadre és el mateix que va desaparèixer a Cadaqués, tot tenia un nexe. La mare m'havia donat l'àlbum perquè acabés descobrint l'adreça a Luxemburg, la que em donaria el nom del pintor del quadre desaparegut. Ella havia ideat tota l'estratègia. Sabia que acabaria lligant caps una cop llegit el retall d'aquella notícia. Però, per què? Havia d'anar a veure a la mare. Era el meu primer dia a Amsterdam, me'n quedaven dos més, però havia d'aprofitar-los per marxar, aclarir-ho tot i dirigir-me a Madrid per clausurar per sempre allò que sense voler havia encetat.

Vaig agafar l'àlbum per última vegada abans de partir. Em coneixia cada racó de la primera pàgina. Una imatge de la mare amb les seves amigues, a la porta de l'autocar, a punt de començar el seu viatge, a la part superior de la pàgina. A sota, un cartell que assenyalava la localitat de Lió. Vaig anar passant pàgines. La segona, la tercera, però a l'arribar a la quarta, aquesta em va fer arrugar el front. Les meves mans feien córrer les pàgines ràpidament, els meus ulls anaven d'un costat a un altre mentre el meu cap en processava totes les fotografies. A les

primeres apareixia la mare a la majoria, però a mesura que avançava i fins al final, no tornava a sortir en cap.

Sense haver pogut dormir quasi gens, amb la maleta i la bossa penjada a l'espatlla, em dirigia a l'aeroport. Vaig haver de comprar un bitllet, no cap a Santander, sinó cap a Girona, a parlar amb l'única persona que jo coneixia que hagués mantingut el contacte amb la mare els últims anys. Per què? Quan una persona està immersa en el perfil d'investigadora, troba. Sense més ni més. Sempre acabarà trobant, per molt agradables o desagradables que siguin les respostes. Al final de l'àlbum hi havia una cosa. Una darrera resposta dins d'aquell bagul sense fons. Quan pensava que ja no podia trobar res més, vaig tornar a quedar sorpresa. Era a l'última pàgina. No era llisa del tot. Tenia un lleuger relleu de forma rectangular i vaig fer el que havia de fer: estripar-la. En va sortir un sobre, enviat des de Girona. A dins, un gran paper on tan sols dues paraules estaven escrites: *ho sé*. Estava signada amb una lletra "s".

Girona despertava serena i calorosa. El cel buit de núvols emmantellava tota la ciutat. El taxi es va dirigir cap a l'adreça que li vaig dictar, la del sobre, i em va deixar als peus d'un edifici de pisos. La façana era antiquada. L'únic que em faltava era saber el pis. Vaig trucar un per un als cinc que hi havia i a les 4 portes. 4t B.

—Qui és? —va ressonar de l'intèrfon una veu que em va penetrar cada porus de la pell i em va resseguir tots els nervis fins a les extremitats. Mai l'havia arribada a sentir. La mare m'havia parlat molt d'ella, i havia arribat l'hora de conèixer-la finalment.

—Susanna?

Es va fer un buit de silenci. Però va tornar a repetir:

—Qui és?

—Sóc la Dària. Filla de la Fina.

Aquesta vegada el silenci es va fer major, fins que la vibració de la porta obrint-se el va trencar.

L'ascensor era vell. Per un moment vaig pensar que em trobava en un tren de carbó.

Va obrir la porta una dona d'una mitjana edat, de cabells castanys i ondulats. Les faccions de la seva cara denotaven cansament. Duia una bata que li arribava fins als genolls d'un rosa clar. Semblava de vellut per la seva brillantor però era un tacte més aviat de seda.

—Passa, Dària.

Em va dur al menjador. El pis estava renovat i no era un reflex de la primera vista des de fora. Les parets eren blanques. Els acabats eren rectes i llisos, així com els mobles. Tot decorat amb colors neutres. Tota l'estança estava recoberta de quadres amb fotografies de paisatges, animals, records... sabia que havia estudiat fotografia amb la mare i no m'estranyava veure tots aquells elements omplint l'espai.

Em va fer seure al sofà, que al contrari del de Comillas, tenia una superfície que es va mantenir ferma a l'entrar en contacte amb el meu cos. Les potes eren d'acer i la tela d'un cercle cromàtic que segons l'hora del dia era d'un marró o d'un altre. Va entrar amb una safata a les mans on hi duia dos cafès, i la va deixar damunt la tauleta que quedava al centre, davant del sofà i la butaca on s'havia assegut.

Sense dir res li vaig entregar el sobre. La cama que repenjava al terra es va començar a moure amunt i avall inquietament. Mentre una mà subjectava la carta, amb l'altra s'aguantava la barbeta.

—Suposo que ja saps què hi posa.

—Sí, me'n recordo. Sembla que fos ahir d'aquell viatge. Llàstima que la Fina hagués de marxar per culpa de la seva mare. Estava fotuda... crec que no se'n va sortir.

M'estava prenent el pèl? A què jugava? No entenia res. Què tenia a veure l'àvia en tot aquest joc?

—Em sap greu però crec que no et segueixo. La meva àvia va morir fa poc i no quan vau fer aquest viatge, fa més de vint anys.

Va aixecar-se de la butaca per desaparèixer de la sala. En tornar-hi, duia entre les seves mans una capsa petita, que va deixar damunt a la tauleta de davant del sofà. Va obrir-la i davant del meus ulls van presentar-se una càmera i una nota. L'aparell era vell, potser de vint anys enrere. Una cànon F1 amb una

corretja de pell. Estava recoberta per un munt de paper arrugat que la protegia.

Em va entregar la nota.

—Això no és el que ens va deixar per escrit la teva mare.

La nota amagava tantes coses darrere d'aquelles paraules que semblava que estigués llegint sense realment estar-ho fent. Estava escrita a mà, i deia la causa per la qual havia d'abandonar el viatge. La seva mare estava malalta i necessitava la seva ajuda urgentment.

—Érem totes quatre a Luxemburg, en el segon dia de viatge, a punt de marxar cap a Amsterdam quan ens va donar aquesta nota i la seva càmera. Era el seu objecte més preuat i volia que el tinguéssim nosaltres.

> *Me n'he d'anar, m'ha sorgit un imprevist amb la meva mare i em necessita, però vull que tingueu aquest trosset de mi. No sé quan ens tornarem a veure, espero que aviat, però us encomano una tasca: feu el que jo faria. Fotografieu-ho tot, deixeu capturats els moments, encara que jo no hi sigui. (...)*

Era com si sabés que no les tornaria a veure més, i la Susanna m'estava amagant alguna cosa.

Veia la càmera i m'imaginava la mare. No ho podia

evitar.

—No m'ho crec. —Vaig deixar-ho caure després de posar-me en la pell de la mare. No tenia sentit estar-ho fent quan sabia, o si més no intuïa, que la Susanna sabia molt més del que m'estava explicant.

—Aquell viatge el vau fer al setembre del 1980, i aquesta carta fou enviada al desembre del mateix any. I sé que és teva, només pot ser-ho. Així que explica'm tot allò que hagi de saber. —Estava començant a perdre la paciència. No m'agradava sentir-me menyspreada ni enganyada i ja havia fet un camí molt llarg per no acabar traient-ne res. No em podia contradir en aquell aspecte. L'àvia havia mort feia dos anys i, o la Susanna realment es creia la carta, o sabia més del que volia aparentar.

No em va contestar. Contemplava les tires del parquet com si en elles s'haguessin quedat totes les respostes atrapades. Vaig agafar la bossa i la maleta i me'n vaig anar.

El seu silenci era signe de covardia. Un emmudiment tacat de culpa, potser por, potser penediment. No ho sé. Però ara era massa tard per tornar enrere. Centenars de quilòmetres per acabar igual. Volia desistir, sabia que no podia continuar sola. Des del primer moment havia tingut clar que era una feina que em pertocava, que havia de seguir jo la investigació, que tot era un joc de pistes i si la mare ho havia volgut així, així havia de ser. Però m'estava consumint. Consumint el fet de no avançar, de no

trobar un camí segur i cert pel qual establir uns fonaments que em permetessin caminar sense caure. I havia arribat el moment d'agafar la drecera. Tornar a casa.

M'hagués pogut precipitar, sí, però no hauria tornat a casa tan segura de les meves idees si no m'hagués empassat l'orgull per trucar novament a aquell pis. No podia deixar escapar una pista més del joc. I aquesta vegada vaig guanyar.

—Que ens havia entregat la càmera i la nota, sí que és veritat. Ens vam quedar les tres confoses, malgrat jo ja sabia que ens estava enganyant amb aquella carta. Sabia que no era qüestió de la seva mare. Però la raó no l'acabava de comprendre del tot. El dia abans, quan vam fer aquella visita guiada per la ciutat, la Fina va desaparèixer per unes hores. Durant aquell descans jo me n'havia anat a parlar amb una parella que estava al grup, tan sols volia conèixer gent. La Tere i la Carme se n'havien anat a una petita tenda de souvenirs, però no m'interessava. Havia deixat la teva mare en un banc amb la seva càmera. Durant uns minuts vaig ignorar-ho tot, menys quan vaig adonar-me que ja no hi era. Vaig estar buscant amb la mirada per tota la plaça fins que la vaig veure entrar en un carreró bastant estret i diferent de tots els altres. No volia cridar l'atenció i m'hi vaig acostar cautelosament. La vaig veure entrar per una porta, i al seu darrere, un noi va mirar d'esquerra a dreta abans de tancar-la. Em vaig quedar parada. Em feia moltes preguntes. Potser estava gelosa, potser

estava enrabiada de no haver anat amb ella. No ho sabia. Vaig estar-me esperant vint minuts. Intentava allargar el temps de pausa de la visita convencent la Marie, la guia. Quan ja havia desistit, i me'n tornava a seguir el ritme del grup, la vaig veure sortir per aquella porta agafada de la mà del noi misteriós. Semblaven contents i, com si tinguessin pressa, van allunyar-se endinsant-se en la multitud.

Estava expectant. M'havia assegut al mateix sofà d'abans i ara notava com si flotés. Em sentia en un núvol. Aquelles paraules tan reveladores pentinaven i endreçaven un camí que fins ara havia estat entortolligat.

—Va ser quan vam acabar la visita que vam tornar a l'hotel per dinar. Justament quan vam arribar-hi, entrava la Fina per la porta, amb la respiració entretallada, com si acabés de córrer una marató. Estava riallera i actuava com si res hagués passat, com si tota l'estona hagués estat amb nosaltres. Recordo allò que va dir: "noies, va, que tinc gana i és hora de dinar". Tan tranquil·la. Jo estava que no m'ho creia, però ho vaig deixar passar. Aquell dia i el següent va estar diferent, més contenta, amb ganes de sortir al carrer, de fer coses. Com si un cop d'adrenalina l'hagués fet despertar. Les altres no li donaven importància, però jo sabia que alguna cosa havia passat amb aquell noi.

Quan ens va donar la carta, jo ja sabia que no es tractava

d'allò. Era com si ho volgués amagar, mantenir en secret. Mai no ho vaig entendre. Sempre ha sigut molt reservada amb qui ha volgut i quan li ha interessat.

Vaig esperar-me uns mesos a escriure-li. Al tornar a Girona, després d'haver anat a Amsterdam i París, vaig anar a visitar-la a casa. Volia veure la seva mare, comprovar que estava millor i que els seus problemes de salut tan sols havien sigut un ensurt. I tal com ho vaig veure vaig poder constatar les meves sospites. Però em faltava una peça. Em faltava la Fina. No hi era. Els teus padrins em van ensenyar una carta que els havia escrit. Se n'havia anat a París amb aquell desconegut! Em vaig enfadar, molt. No sabia com reaccionar. No ho entenia.

Fins que em va arribar aquell diari a la bústia. Sortia una fotografia d'un noi amb un quadre i al seu costat la Fina. Es deia Ivan Renaux i, juntament amb la teva mare, inauguraven una exposició a París de pintura i fotografia. Llavors vaig saber per què a la carta que va enviar als seus pares hi deia que havia, per fi, trobat allò que la mantenia viva. A partir d'aquell moment em vaig posar a investigar més sobre aquest pintor. Vaig investigar tot el que vaig poder, tota la seva vida. Em va costar trobar el pis on vivia. Gràcies als meus contactes ho vaig poder descobrir. Però em sentia buida per dins, i malgrat tot havia de fer-ho. Necessitava explicacions. La Tere i la Carme també, però no sabien ni les arrels del problema i vaig decidir continuar pel meu compte. A l'adreça de París hi vaig fer arribar la carta que m'has

entregat. Li ho vaig escriure amb un tros de paper com saps. No es mereixia més. A més, li vaig enviar un àlbum. Vaig voler recollir el que havia sigut el viatge, amb tots els fulletons. El vaig omplir de fotografies. Era com un regal. Tot allò que es va perdre. Per això no hi apareix, perquè no hi era.

Em vaig quedar la càmera, però. Era l'única cosa que tenia d'ella i, per molt que estigués dolguda, encara me l'estimava.

Uns mesos després va aparèixer a casa. Va trucar a la meva porta sense previ avís. Havia passat bastant temps. Al seu darrere s'esperava l'Ivan, en un cotxe. Per fi vaig poder conèixer el noi misteriós de Luxemburg. No em va dir gran cosa, però. Tan sols que tornava a Catalunya i que era molt feliç. Que havia pogut fer el que sempre havia volgut i que el seu art era més fructífer que mai. I se'n va anar, tal com havia vingut.

Anys després vaig saber que se n'havia anat a Comillas. La seva mare havia mort feia mesos i no volia estar-s'hi allà, a Girona, enyorant el seu record. M'ho explicava en una de les centenars de cartes que ens vam enviar durant dos anys. Ja no tenia sentit seguir-nos evitant ni amagar res. També m'explicava les seves aventures amb l'Ivan, com voltaven de poble en poble i les seves estades a Cadaqués. L'Ivan, anys enrere, ja coneixia a un pintor exemplar, Dalí. Sabia que vivia al petit poble costaner i se n'hi anaven perquè el pogués instruir. S'hi passaven tardes senceres, em deia, i ella voltava pel poble fotografiant el que li

encenia un foc a dins. Detalls que la feien vibrar, i sentir-se viva.

Una carta del juny de 1983. Crec que fou una de les més especials que va escriure. Deia que finalment s'establien al municipi. Em descrivia la casa, els voltants. La carta desprenia una alegria indescriptible. Me la podia imaginar escrivint-la, amb la rialla a la boca, amb presses. El cap li funcionava més ràpid que la mà. A mi també em passa quan estic emocionada.

Aquesta fou la penúltima, i l'última no va tardar a arribar. Era la més breu de totes, l'antítesi de l'anterior. Semblava que les paraules cridessin i escopissin una ràbia i impotència esquinçadores. Se n'anava a Comillas.

11

IVAN

Cadaqués, 4 d'octubre del 1983

L'havia de dur en un lloc segur. No es podia quedar en aquella casa sola, sense cap protecció davant del perill. Havien sigut uns mesos llargs i durs, però tota la feia hauria valgut la pena. No per mi, sinó pels que vindran, per una societat més justa, un futur millor.

Seria dur haver de pronunciar aquelles paraules. Des que la vaig veure per primera vegada, sabia que era ella. Ella havia de ser la musa dels meus quadres i ella havia de ser el que em donaria la vida. Sabia, des d'un principi, que no seria fàcil explicar-l'hi.

Li vaig mostrar el meu afany per la pintura. Pintava per gust, plaer, i realment era així. Però no acabava aquí. Hi havia un rerefons que ni la pròpia Fina, la persona que més m'estimava en

aquest món, sabia. Quan vivia a Rússia vaig aprendre molt d'art. Vaig fer-hi molts contactes. Era la segona vegada que em traslladava, després d'Holanda. El meu esperit necessitava moviment per nodrir-se de la pintura del món, i seguia els impulsos del meu cor. Sempre ho he fet.

Vivia del que pintava. De tots els països que visitava anava acumulant contactes que m'encomanaven quadres, molt més ben pagats que els que pintava per a la gent del barri de París. Eren una colla de lladres. Però jo ho feia igualment. Fins que un encàrrec va capgirar tota la meva carrera com a artista. El negoci va fer un gir de cent vuitanta graus.

Va arribar-me una carta allà on m'allotjava, perfectament segellada amb lacre on s'hi distingia un símbol d'un vaixell acabat amb la talla d'un cap de drac. El manuscrit estava firmat per uns adinerats russos.

Volien entregar un penjoll a una família italiana però sense que ningú se n'adonés, amagant-lo, i m'escollien a mi com a canal de transmissió. Al principi no ho entenia, però algú els havia donat el meu nom, i ara m'havia endinsat en un món amb trampa.

Vaig preguntar als meus contactes de la ciutat i, el que vaig descobrir, és que és un tema secret, molt ben guardat pels del sector.

Una vegada dins, no en pots sortir ni dir-ho a ningú.

Tota informació era susceptible d'ésser interceptada per algú no desitjat, i això no interessava ni als pintors que feien possible la difusió ni a l'emissor ni al receptor.

Volien que pintés un quadre que servís com a mitjà d'encobriment, però que no aparentés la seva funció real. A partir d'aquell moment els meus quadres només s'exhibirien a les subhastes.

Era arriscat. Em van explicar que hi ha organitzacions que es dediquen a interceptar les joies i objectes traspassats, robar-les i després revendre-les al mercat negre. D'alguna manera s'havia anomenat «el mercat negre de l'art».

Al principi les famílies s'entregaven les joies sense cap mena de precaució, i a les organitzacions els era molt fàcil interceptar-les i robar-les. Sempre anaven un pas per endavant i s'estenien com la pólvora. Botigues, recepcions, oficines de correus…

Van anar canviant els mètodes i l'art era l'última opció a què s'havia recorregut. Era l'única i subtil solució.

Per això, a partir d'aquell encàrrec, em vaig convertir en un nòmada. Havia de viatjar amb la joia fins al país destinatari. En aquell cas, Itàlia. Els emissors contactaven amb un pintor de la ciutat on estaven, li proposaven l'actuació i li ho pagaven tot.

M'havia d'estar un bon temps a cada ciutat, elaborar el quadre, posar-me en contacte amb els destinataris... era tot un conjunt de moviments complexos que demanaven temps. I d'això

vivia. I quan vaig conèixer la Fina sabia que no seria fàcil explicar-li-ho, perquè ella, al cap i a la fi, acabaria sent còmplice de la meva última operació.

Era una paranoia haver-la d'enganyar. Se'm feia un nus a la gola cada vegada que havia de justificar les quantitats de diners que guanyava perquè, al capdavall, ¿qui paga tants diners per un quadre quan encara no està acabat ni donat el vistiplau dels qui l'encomanen? Quan ens vam assentar a Cadaqués portàvem tres anys sense separar-nos l'un de l'altre. Recordo aquell matí a Luxemburg. Era arriscat deixar-la entrar en aquell habitatge, però ho vaig fer. Davant del dubte, sabia que no podia deixar escapar aquella noia que, en la més pura senzillesa, havia pogut desmuntar el meu interior.

En aquell moment treballava pel nou encàrrec. Havia vingut de Londres i l'ocasió demanava molta cura. Uns londinencs volien entregar un braçalet de robins a una família luxemburguesa. Entre ells devien saber-se les conveniències. Jo me'n mantenia al marge.

Portava un any vivint-hi, ja estava a punt d'acabar el quadre. Tenia la joia molt ben guardada en una capseta. Era el més important, i no podia perdre-la de vista. Quan vaig dur la Fina a la golfa, el meu neguit era que hi notés alguna cosa estranya. Massa desordre, confusió, i que tot plegat pogués apaivagar les emocions aflorades. Però l'únic que va fer va ser

seure en un tamboret mentre m'observava pintar el seu propi encàrrec. Qui diria que allò es convertiria en costum.

Quedaven pocs dies per acció. No n'era una qualsevol. Ens havíem instal·lat a Cadaqués feia tres mesos, però durant un any havíem estat voltant per tota Espanya. La raó? El meu pròxim encàrrec era per a una família de Madrid.

Després de dos anys vivint a París, el que ens va fer marxar va ser l'encàrrec d'un adinerat propietari d'un banc parisenc. Era una joia única i especial, que havia de ser entregada a una família madrilenya.

Quan encara voltàvem pels carrers de la ciutat, vaig trobar-me amb el remitent per tal que me la donés. Al veure-la, una tímida llum va encendre's en mi. Era una peça petita, senzilla, però gran a la vegada. Tenia llum pròpia i m'il·luminava l'interior. Va remoure'm l'ànima de dalt a baix. Com una perla tan petita podia provocar-me tantes sensacions? Va recordar-me la Fina, i allò va fer que capgirés les regles del joc.

Havia d'acabar amb aquest negoci. Al cap i a la fi, totes les mogudes es devien a l'existència de les organitzacions, que es lucraven de la seva pròpia astúcia a l'hora d'interferir en els intercanvis de joies. L'única manera de tallar amb aquesta màfia era descobrir el cervell de les operacions.

Per això aquesta vegada era més arriscat que mai. Havia d'anar amb molta cura i tot havia de sortir perfecte. L'espai on

s'exposaria el quadre era l'Escorial, espai triat per la futura família de la perla, que havia fet tractes amb els propietaris. Era un monestir, l'antiga residència de la família reial espanyola, en el regnat de Felip II. En la gegantina superfície que abastava, incloïa un palau reial, una basílica, un panteó, una biblioteca i una escola. Quantitat de metres quadrats suficients per amagar-s'hi. Extensió idònia per a qualsevol membre de l'organització.

L'espai que a mi m'interessava eren les sales capitulars, cambres simètriques amb un terra de rajoles que s'estenia per totes les altres sales. El sostre tancava de forma corba i estava decorat al fresc amb pintures renaixentistes. Els blancs i ocres en contacte amb aquell blau intens creaven una sensació de lluminositat, perfecta per a exposar una cinquantena de quadres. Tan sols eren per omplir l'espai. L'obra important era la meva, i l'única que estava pactada amb la família perquè ningú més que ells se la quedés en la subhasta.

Era un espai ben vigilat, malgrat que sabia que entre els participants hi hauria infiltrat algú de l'organització. Era el moment per interceptar-los i acabar amb ells. Però no podia fer-ho sol.

Vaig contactar amb dos amics que havia fet en una de les visites. Treballaven al mateix monestir i serien una peça clau perquè tot funcionés.

Ens vam trobar un mes abans per coordinar-nos.

—Haurem d'actuar amb cautela. Jo duré la pintura el

mateix dia, cinc hores abans però no la puc deixar sola. En aquest període de temps vosaltres fareu el que us diré. Entre els dos heu de trobar un amagatall per al quadre. Necessito que estigui molt ben pensat. Amagueu-lo lluny. Conté un element molt valuós que no ha de caure en males mans. Però necessito que deixeu pistes. Si tot surt bé, el recuperaré amb la joia que amaga quan tot acabi. Només així curarem un passat de ferides.

En aquell moment jo ja sabia que m'havien descobert. Havien estat seguint els meus moviments i res estava fora de perill. Per això no hi podia haver cap error, si no, ves a saber el que podria passar... o els capturava jo a ells, o em capturaven ells a mi.

—L'Elías s'ocuparà d'endur-se el quadre, jo escriuré pistes i les amagaré pel monestir. Només se m'acut una manera que costi de desxifrar... una endevinalla. —Molt astutament el Juan va donar amb la clau de l'èxit.

—Quan ho tingueu a punt, deixeu-me les pistes en un sobre i envieu-lo a la direcció apuntada.

Així vam quedar. Un mes després em va arribar una carta, dient on estava amagat el quadre, i un sobre amb les pistes. Vaig estripar la nota.

Quedaven dos dies per la subhasta. Dos dies per a acabar amb tot. Després del dia sis, la meva vida podia arreglar-se o anar-se'n en orris. I li ho havia de dir d'alguna manera. Per tant,

vaig decidir fer el que ella hagués fet. Escriure-ho.

12

DÀRIA

Girona, 10 d'agost del 2007

Estava enfadada. Amb el món, amb la vida, amb la mare. Al sortir de casa de la Susanna, em vaig quedar palplantada darrere el mur de la façana. Des de l'espatlla em va rodolar la bossa fins arribar a terra, i darrere seu vaig caure jo. Les cames se'm van plegar com dos fulls de paper i, amb una delicadesa cruel, les llàgrimes se'm van començar a escapar descontrolades. Plorava mentre reia. Plorava amb els ulls oberts. No vaig parpellejar en els més de quinze minuts que vaig estar asseguda. Sense dir res, ni pensar res. Creia saber ja massa coses.

—Mare... —pronunciava la paraula sense voler-ho, amb un fil de veu, mentre les llàgrimes seguien brollant sense continència.

Em vaig posar els palmells de les mans al front, fent-hi pressió. Per fi vaig tancar els ulls amb ràbia. Una força que em

sortia de dins, no sabia ni com. Estava cansada. Molts vols en poques hores, molta informació de cop.

Em maleïa. Jo no ho havia volgut. No havia demanat més desconcert a la meva vida. Ja en tenia prou sortint de la universitat i no volia pensar més. Simplement no volia.

La calor gironina em va començar a afectar. Les llàgrimes se m'havien assecat soles i tenia la sensació d'haver-me quedat buida. M'havia xuclat fins i tot l'ànima. Em feia mal l'espatlla. Què hi duia tan pesant? Ah, si, l'àlbum. El maleït tros de paper que m'havia portat a la més mínima misèria. Malgrat tot, em quedava una cosa per fer.

19:00, Comillas.

Vaig trucar a la porta. La cara de la mare va canviar de cop.

—Filla... —sabia per què era allà. Se li notava a la mirada, a les esferes cristal·lines que en qualsevol moment es trencarien, en comptes d'en mil trossos de vidre, en mil llàgrimes cent vegades més fràgils.

Vaig entrar sense dir una paraula, arrossegant la maleta i vaig seure al sofà, al mateix on ella em va donar l'àlbum el dia del meu aniversari. El mateix dia que ella posava en perill la història. El dia que va decidir, per fi, explicar-me la veritat.

Va seure al meu costat.

—Ja veig com et va canviar la vida aquell viatge. Vas dir aquesta frase farà ara dos mesos. Avui l'he recordat, i avui m'he maleït cada segon del dia que ha passat. —Les paraules escopien foc. Una mica més i em cremo. De debò. Sentia una aversió intensa a la situació. Amb ràbia i impotència m'odiava a mi mateixa. Era com si la síndrome d'Estocolm m'envaís. Jo no n'era la culpable, sinó la mare, i en canvi estava sentint una odiosa simpatia vers ella. Seguia sent la meva mare, però com desitjava fugir d'aquella casa...

Ella em mirava amb silenci, mentre les llàgrimes li rodolaven per la cara dibuixant camins desperfectes.

—I et ben juro que no ho entenc. No entenc per què m'has estat enganyant tot aquest temps. Vint-i-tres anys. Vint-i-tres maleïts anys són els que has esperat per dir-me la veritat. Que he viscut enganyada tot aquest temps, que no vas fer aquell viatge, tot és una puta invenció. I tot per marxar a viure una vida idíl·lica amb un coi de noi que vas conèixer. Que em sembla perfecte, és la teva vida, però explica'm per què ara. Per què m'ho fas descobrir d'aquesta manera. I per què sofreixo tant descobrint un passat. És que potser tinc por de descobrir més coses, de saber la veritat? No ho sé...

Ara parlava amb mi mateixa. Estava delirant amb les meves pròpies paraules. Havia passat de dirigir-me a la mare a conversar amb el meu interior. Tornava a pensar massa.

—Dària, para si us plau. Para ja. Això se me n'ha anat de les mans. Ho sento. Ho sento de debò—. Em va agafar les mans,

envoltant-me-les com un munt de sorra. No la podia mirar als ulls. Era més dolorós del que m'havia imaginat.

—Si no em vols escoltar d'aquesta manera, t'ho hauré de fer veure d'una altra.

Es va aixecar, com una ànima en pena, i va anar fins a la seva habitació. Vaig sentir uns cops a l'armari. S'obrien i es tancaven les seves portes. Després, silenci. Va tornar amb un sobre a les mans. Em recordava el mateix que va sortir de l'àlbum aquell set d'agost, a l'avió d'anada a Luxemburg.

Va treure'n un paper de dins. Les paraules estaven escrites a mà. Era una cal·ligrafia més violenta, aspra.

T'he de dur en un lloc segur. Cadaqués ja no és el que era. Si m'han trobat a mi, tu ets un altre blanc fàcil, i sento que t'hagi agafat de rebot. Si estàs llegint això sense jo al costat, és que ha sortit malament el que em temia. Ves-te'n. Dalí m'ha confiat un lloc, al nord d'Espanya. Allà hi vivia un amic seu. Era arquitecte, però sempre m'explicava que l'extravagància de les seves construccions l'inspiraven en les seves obres. Abans de marxar, a la mort de Gal·la, em va cedir una casa al municipi de Comillas, on Antoni, el seu amic, havia viscut durant un període de la seva vida, i la hi havia cedit a ell. Ves-te'n allà. No pateixis, i no ploris per mi. Fes el que t'he dit. Segueix les pistes del sobre i acaba el que vaig començar. Si us plau. L'art no s'ho mereix.

Si no, fes-ho per mi.

T'he de demanar un últim favor. Llegeix més que mai.

No oblidis que et vaig prometre el món i la lluna sencera i mentre ho recordis, aquesta promesa seguirà vigent.

(...)

I.R.

El temps s'havia desfet en les meves mans. Notava com se m'escapava, com si volgués agafar a grapats la sorra i fos tan fina que ni els meus dits la poguessin contenir.

Aquella carta l'havia dut a canviar la seva vida, una segona vegada, com la meva ho estava fent per moments.

—T'ho volia explicar abans, però no sabia com. Ja saps que no sóc una dona de massa paraules i m'estimo més, en aquests casos, escollir un camí que no sempre és el més fàcil. Es deia Ivan. Suposo que ja ho saps. Vas anar a aquell carreró a Luxemburg, oi?

—Sí.

—Allà ens vam conèixer. Però jo no sabia que estava posat en tot això. Organitzacions, joies, robatoris... llegir-ho cada vegada em superava. Tenia por d'enfrontar-me a la realitat. Alguna cosa m'havia robat l'essència de viure, i des d'aquell moment ja no he tornat a ser la mateixa. Porto anys intentant fer un pas, però el passat em bloqueja.

Vint-i-tres anys porto volent trobar el teu pare, —era la primera vegada que mencionava aquella paraula. Va ser com si

hagués rebut un fort cop de puny a l'estómac —però simplement me n'he sentit incapaç.

Per això quan vas fer el teu vint-i-tresè aniversari, vaig trobar oportú el moment. Creia que era l'idoni perquè si més no tu, ho esbrinessis.

—Perleta... t'ho volia fer fàcil, de veritat. Quan vaig rebre l'àlbum de la Susanna, devia tenir un any més que tu, em vaig sentir perduda. Estava amb l'Ivan, però havia perdut una cosa molt important. L'amistat.

Quan el van agafar i se'l van endur, em preocupava una cosa més. Estava embarassada de tu. Havíem de començar una bonica vida, però me la van aixafar sense pietat.

Les tardes que m'asseia a la cadira de fusta del porxo l'Ivan s'agenollava al meu costat i et parlava. Et deia "perleta".

—Vaig voler deixar-te dins l'àlbum l'endevinalla que hi havia dins d'aquest sobre i la notícia, perquè et situessis. També vaig apuntar l'adreça en aquella fotografia. I sabia que te'n sortiries. Que descobriries per què t'he volgut fer arribar fins aquí.

Sabia que si t'ho explicava jo no ho entendries. Ho havies de viure.

La carta de l'Ivan continuava al darrere. Era com un punt i a part. Com si ja passéssim a l'acció. Tan sols una frase fora de lloc va complicar encara més els meus pensaments: "Recorda com es mou el cavall".

La cara de la mare esbossava desesperació, tristesa, dol i penediment. Sabia que el que havia fet no estava bé, però ja no s'hi podia fer res. No podia tornar endarrere. Només podia fer una cosa. Resiliència, fer el cor fort, i seguir amb el que entre tots havíem començat.

Madrid, 11 d'agost del 2007

Després d'un dia intens, l'endemà marxàvem cap a la capital. Ens vam perdonar mútuament, i vam decidir complir amb el que el pare ens havia escrit dues dècades endarrere.

Vam agafar el cotxe a primera hora del matí. Havia reservat una habitació per a les dues en un apartament de Madrid, per si s'allargava la cosa.

La calor de les dotze del matí s'esforçava amb ganes. Vam anar directament cap a l'Escorial. Sabíem que allà es trobava la resposta: s'hi amagava el quadre amb la joia dins.

El trajecte va ser silenciós. La mare conduïa i les dues teníem la mirada fixa en el paisatge que s'anava construint al nostre davant. Masses espesses d'arbres quedaven al nostre costat a mesura que avançàvem.

Sabíem que l'exposició s'havia fet a les sales capitulars, així que allà era on teníem la ment fixada.

Vam aparcar en un carrer estret i fins al destí vam haver de caminar pel costat de casetes i restaurants. Semblava que estàvem en un altre país. Les muntanyes del voltant enganyaven els nostres sentits.

Era un dia de cada dia. Els turistes europeus ja sortien afamats mentre que d'altres s'afegien a les últimes visites matinals que el monestir oferia. Nosaltres vam agafar dues entrades. Volíem anar per lliure.

Vam agafar un plànol de la planta. S'entrava per una porta de la façana nord encara que la principal estava encarada a l'oest. Volia rellegir tota la informació que duia a sobre meu. Tenia, dins la bossa, la carta de l'Ivan, la notícia del diari, l'endevinalla i tot allò que ens pogués servir. Davant les sales capitulars vam estar-nos-hi una bona estona abans de decidir-nos a entrar-hi. No sabia per què però tenia la sensació que allà no hi havia el que buscàvem. En accedir-hi vam poder corroborar l'existència del sostre corbat descrit a la nota. Ocres, blancs i blaus. Les parets estaven decorades amb Tizianos, de diferents mides, que n'ocupaven la meitat en amunt. Els observava, però cap s'assemblava al que l'Ivan havia pintat. Vaig tornar a revisar el retall de diari. El quadre, exposat a la sala, era diferent de tots els altres.

Em vaig deixar portar per la inèrcia de l'espai. Entrava i sortia de les portes. Totes donaven a altres habitacions i fou en aquell moment quan vaig perdre de vista la mare.

Feia memòria de la carta de l'Ivan, bé, del pare. Se'm feia estrany pensar-ho d'aquesta manera. Tota la vida creient que havia mort, i ara no se sabia del cert. Perquè sí, segons la mare i els diaris l'havien raptat, però la possibilitat que estigués viu seguia sent factible.

"Llegeix més que mai... el món i la lluna sencera..." Anava repetint les frases de la nota. Mentre seguia els passadissos, vaig passar pel costat de l'església, on s'hi estava celebrant una petita missa, i de la gran escalinata principal, que donava davant d'un petit pati exterior. Tenia la sensació d'anar a contra direcció. Tots els turistes veien moure'm en sentit contrari. Jo continuava recorrent els passadissos. Fins que vaig arribar a les portes de la basílica. Era un espai gegantí, suportat per quatre grans pilars. Al centre, una cúpula amb vuit finestres al seu voltant que deixaven passar la llum que il·luminava tota la sala. Tan majestuosa com els cants celestials que s'hi sentien, sense ésser cantats. Era un lloc serè, harmònic, sant. Un espai pur i de meditació.

Em vaig quedar atònita, però vaig seguir caminant. Res no em deia que allà podria trobar una altra pista.

Vaig veure la llum del dia a l'arribar a una porta que donava a l'exterior. Havia anat a parar al Pati dels Reis, que quedava al centre de tot el monestir.

—*Señorita* —vaig sentir que algú em tocava l'espatlla. — La biblioteca tancarà en breu. Si vol visitar-la, haurà de ser abans

de les dues. No podrà tornar-hi fins les sis. Té un horari molt restringit.

Vaig somriure a l'home que amb tanta amabilitat s'havia adreçat a mi.

—Pot indicar-me el camí, si us plau? —en castellà, tal com ell m'ho havia dit. Vaig atrevir-me a contestar-li, sense pensar en el temps de què disposava.

Em va deixar a les portes. Davant meu s'obria una sala allargada, plena de llibres, pintures i material astronòmic.

"Llegeix més que mai…" una vegada i una altra repetia la frase. I era clar! Havia trobat el lloc que buscava. Era el moment de treure l'endevinalla.

"En un tauler d'escacs el rei mor per culpa d'un alfil". Així acabava. Parlava dels escacs, el joc de taula, però a la carta tenia sentit que es referís al fet de llegir i, per tant, la biblioteca era el lloc on s'amagava la pista.

Vaig recórrer a la carta.

"Et vaig prometre el món i la lluna sencera…" "recorda com es mou el cavall…"

Per què un cavall? Em començava a atabalar. Tanta informació que no em quadrava em recordava les nits de Luxemburg i Amsterdam. Unes nits interminables...

Les dues frases rondaven pel meu cap mentre mirava el que m'estava envoltant. No hi havia ningú a la sala. Tothom ja havia marxat i això volia dir que em quedava poca estona. Les llibreries

als dos costats de la sala era com si m'abracessin i les cordes del centre que limitaven una exposició permanent de globus terraqüis i astrolabis em feien sentir engabiada. Només era possible el moviment circular a l'habitació.

"El món i la lluna sencera…"

Com no ho havia pogut veure abans! El cor se'm va aturar per un moment. Al mig de la sala es trobaven cinc taules de marbre fosc de bronze, col·locades sobre un sòcol i pilastres també de marbre. Entre les taules hi havia les boles del món, els astrolabis i els instruments d'astronomia. Allà hi havia la resposta. Però només una cosa em fallava: en quin element s'amagava?

Em trobava a la dreta de la sala, al centre, i davant tenia una taula de marbre. Me la vaig quedar mirant, observant cada detall. Era un marbre polit, brillant, perfectament conservat. A la seva superfície es veien reflectits els frescos del sostre. Unes pintures divines, amb uns acabats en daurat. Et robaven la respiració. Aquella majestuositat et transportava a una altra dimensió. El meu coll estava adolorit d'admirar l'art de damunt del meu cap i va ser llavors, quan vaig abaixar el cap i la vista. Va ser quan vaig lligar caps i quan la llum es va encendre.

"Recorda com es mou el cavall". Ara tot tenia sentit. El terra estava cobert per rajoles blanques i negres. En aquell instant em vaig imaginar que jo era una peça dels escacs. No era un tauler perfecte. Les rajoles negres formaven una figura, que deixava una creu blanca al seu interior. Em vaig col·locar al costat de la primera

bola del món. Dues passes a l'esquerra i una endavant. Havien de ser aquests moviments, perquè a la dreta hi tenia una paret folrada de llibres, tenia un final massa evident. Vaig anar repetint el moviment fins que l'última passa endavant em va deixar de front a una taula petita que sostenia el globus més menut de la sala.

Vaig mirar el rellotge. Les dues menys cinc minuts. Se m'acabava el temps, havia de pensar ràpid i amb eficiència. Em vaig quedar mirant la bola, que no em deia res. Era com si en el fons esperés que d'allà la resposta sortís màgicament. Però no em deia res.

Els rajos de sol del migdia xocaven directament amb les peces metàl·liques i de marbre de la sala. Les estructures dels astrolabis brillaven. Les esferes, de fusta, quedaven en segon pla al costat de la resplendor de les altres. Vaig atansar-me a la finestra de davant de la bola del món en qüestió. La mà va entrar en contacte amb el vidre fred. El sol desprenia una calidesa gebradora. Davant la incapacitat del moment de poder fer una passa més, vaig recolzar l'esquena al vidre, amb delicadesa. Era agost, però la sensibilitat del contrast de temperatures em feia venir calfreds que se m'escampaven per tot el cos. Primer l'espatlla dreta, després l'esquerra i finalment el trapezi. Vaig tancar els ulls i repenjar el cap, lleugerament elevat cap al sostre.

Jugava amb la meva ombra. Obstruïa el pas del sol i em movia uns centímetres de costat a costat. M'entretenia amb ell. A

tot això, m'apropava cada vegada més a l'hora del tancament. Em sentia com una nena petita fent passar el temps. I com tot infant curiós, que tot li és nou, jo també vaig, per fi, descobrir la següent pista del joc. En l'instant que em vaig torçar una mica més del compte, el sol va il·luminar una part de la bola del món que abans em quedava amagada. Va brillar. Vaig repetir el moviment unes quantes vegades més per constatar que el que veia era real, que no estava delirant a causa de l'escalfor del sol.

I en els pocs segons que quedaven vaig atansar-m'hi de nou. Sentia un rellotge en el meu interior que sonava a cada moviment de les agulles i aquesta moció s'accentuava a mesura que m'acostava al punt brillant.

Podria concloure que estava incrustat a l'objecte, però aquella petita perla brillant havia estat posada amb posterioritat. Un forat a la fusta hauria sigut més fàcil de fer que en les altres boles del món de marbre i pedra. No obstant, el que va determinar el pròxim destí va ser la posició d'aquest objecte lluent. Estava damunt de París.

—Tothom fora! —una veu va cridar des de la llunyania, mentre s'apropava a la biblioteca. En el meu interior sonaven cent violins que cada vegada tocaven més fort, intens i veloçment. El meu sisè sentit em deia que fugís. Que una vegada trobada la resposta, ja no estava segura en aquell lloc. Sentia les passes de l'home d'abans cada cop més fortes, ressonant pel terra de rajoles.

Amb un gest sec vaig bolcar l'expositor que hi havia al costat de la bola del món. Era com un faristol on hi reposaven desenes de tríptics, ara escampats per terra. Em vaig posar encara més nerviosa i sense pensar-ho, com un acte reflex, vaig començar a recollir-ho. Haver-ho fet em va proporcionar la clau per a la segona porta.

No podia sortir per on havia entrat, em fiava de la meva intuïció. Només hi havia una altra sortida, la porta paral·lela a la d'entrada, i la vaig seguir, amb l´única intenció de trobar la mare i marxar.

13

FINA

Madrid, 11 d'agost del 2007

La Dària se m'havia aparegut mitja hora després tal com se n'havia anat. Jo m'havia quedat a les sales capitulars observant amb atenció cada una de les pintures exposades. Em fascinava pensar que algú, anys enrere, amb les seves mans i la delicadesa que comporta, havia pintat allò per al rei.

Se m'havia acostat un home, d'uns seixanta llargs. Jo ja no tenia esperança de trobar-hi res en aquella sala. Havia estat de nou reorganitzada d'ençà la subhasta del 1983 i, coneixent l'Ivan, no hauria volgut pistes tan a prop de l'escenari del crim.

L'home, alt i prim, una mica encorbat, parlava tartamudejant lleugerament. Deia que li recordava a algú, de qui tenia molt bon record, i volia fer-me un recorregut breu pel lloc. No li vaig dir que no. Em va fer una visita guiada pel que era la

zona sud-est del monestir. El primer de tot, el Pati dels Evangelistes, que quedava davant d'on ens trobàvem.

Bàsicament m'explicava curiositats. Algunes de molt específiques, però curioses. Al passar pel costat del pati, va fer-me fixar amb les parets. Eren retaules, els pòrtics dels quals s'obrien com un llibre. Darrere dels díptics s'hi amagaven frescos i qui sap si alguna cosa més.

L'única vegada que vam sortir del recorregut va ser per ensenyar-me un últim espai, la sala dels secrets, a la part oest de l'edifici. Tenia un aspecte apagat, fred, no convidava a entrar-hi.

—La volta del seu sostre i els seus murs provoquen en ell un recorregut dels sons de punta a punta de la sala, sense que aquests siguin percebuts pels que estan a prop del parlant—. Va explicar-me el Saile, el vell treballador.

Tot plegat em va semblar molt estrany. També havia perdut la noció del temps. No sabia quanta estona havia passat i la Dària no era al meu costat.

Quan el Saile em va tornar a deixar a les sales capitulars, la Dària va aparèixer sobtadament d'una de les portes. Venia accelerada. No li podia desxifrar la cara. Era una barreja entre por i excitació. Em va agafar del braç i, sense parar un segon, em va fer fora d'aquell lloc.

París, 12 d'agost del 2007
11:00h

Des de la finestra de l'avió podia veure la gran torre de ferro que donava renom a la ciutat. En el meu interior ressonaven trompetes, pianos i contrabaixos tocant la *Vie en rose*. Sempre m'havia imaginat així la meva arribada a París. Bé, no ben bé així, dalt d'un avió, sinó en un autocar amb la calor concentrada i veus rient, parlant amb emoció. Però això hauria sigut vint anys enrere, i vint anys després les coses havien canviat.

Tenia la Dària al costat, absorta per la música dels seus auriculars. No sé com podia dormir en aquells moments ni estar tan tranquil·la.

En la meva ment encara rondaven les seves paraules després d'haver fugit de l'Escorial:

—Mare ens n'hem d'anar a París. Allà, si no arribem tard, encara s'amaga el quadre.— Mentre ho pronunciava em posava a les mans un mapa de la ciutat.

—D'on ha sortit això?

—Quan estaven a punt de tancar la biblioteca, sense voler vaig tirar al terra un faristol ple de fulletons informatius de la bola del món que tenia davant. Se'n va quedar el terra ple i com que sempre m'has ensenyat a recollir-ho tot, em vaig posar a replegar-ho. No volia deixar pistes del meu pas per allà, i crec que és el millor que he fet mai. D'entre tots els fulls iguals, n'hi havia un

que no s'hi assemblava. El paper era una mica més doble i groguenc. I la informació de dins no tenia res a veure amb l'Escorial.

Podria ser que l'hi hagués posat fa vint anys algun amic de l'Ivan? Era el més probable. Per esbrinar-ho només havien de seguir estirant del fil.

Ara ens trobàvem dalt d'un avió, aterrant, després de prendre la sobtada decisió d'agafar el vol. La Dària ja tenia bitllet, el que li vaig regalar jo pel seu viatge. Els dies coincidien, dos dies a Luxemburg i tres a Amsterdam. Del dia set que havia marxat, n'havien passat cinc. Només vaig comprar el meu bitllet.

Vaig agafar el mapa de les mans de la Dària i vaig poder constatar el gruix del paper de més a prop, un factor estrany per ésser un mapa de feia anys. Normalment solien ser més prims i dèbils, però aquest tenia uns doblecs insòlits. Una de les puntes estava arrugada i s'esfullava en dos. El paper, amb la seva finor, es dividia per la mitat. Això no hauria estat possible si no hagués dos fulls empegats. Vaig estirar amb delicadesa la punta que sortia i al darrere va aparèixer un altre mapa.

—Dària, desperta't. Espero que això millori les coses. —Vaig ensenyar-li amb expressió de no entendre el que estava passant i de sorpresa a la vegada. Tenia agafat un mapa a cada mà.

—Són els dos de París?

—Això sembla.

El dibuix dels dos plànols era el mateix. La forma circular de la ciutat amb els seus carrers. Però en la seva semblança hi havia diferències. En un hi havia els carrers d'una manera i en l'altre d'una altra. Era confús. Quin era realment el plànol bo? O eren els dos bons?

—Mare, fixa't-hi. En aquest està marcat el riu *Sena* però en l'altre no. És com si hagués desaparegut o s'haguessin oblidat de dibuixar-lo... —m'havia agafat el plànol de la mà dreta i l'inspeccionava amb detall, a dos centímetres de la seva cara. En cap dels dos hi havia els monuments marcats, només els carrers, però sí que hi havia l'espai en un d'ells. En canvi, en l'altre només hi havia línies, sense espais buits per encabir-hi cap construcció important, ni la Torre Eiffel ni l'Arc del Triomf.

—Dària, ja sé què és!

Però l'avió va començar a trontollar inusualment. Havíem aterrat.

París ens saludava amb el seu millor somriure i amb els braços oberts, una abraçada que havíem de deixar per una estona després, quan haguéssim acabat amb l'assumpte que ens havia dut allà.

Ens vam aturar un moment. Li vaig voler ensenyar la prova clau per a desxifrar els dos mapes. Aprofitant el sol, vaig superposar-los, intentant formar un plànol homogeni, i els vaig

encarar a la llum. Allò era París, però des d'una altra perspectiva. Era la París subterrània.

—Saps què vol dir això, no? Hem d'endinsar-nos en les catacumbes.

—Dària frena. Les catacumbes és un lloc immens i laberíntic. Podem passar-nos hores buscant sense trobar res, i més si no tenim cap més pista. Gairebé no tenim informació sobre què hi ha allà baix. No sabem ni si pot arribar a ser perillós.

—Jo hi aniria. —Estàvem en un moment de tensió. La meva prudència contra la seva intuïció.

I amb el "jo hi aniria" es va quedar la cosa...

La gent passejava, reia, parlava, corria. Era ple agost i les riuades de turistes pujaven i baixaven de la Place de la Concorde, en un espai gran i sense ombres. Assegudes en un banc, la calor ens feia suar cada part del nostre cos. A la llunyania em va semblar veure el que era un núvol gris, però ja no sabia distingir la realitat de les visions.

Havíem de trobar una entrada de metro que ens portés fins a l'entrada de les catacumbes, i no vam trigar gaire. En un moment donat les nostres cames van tremolar. Teníem una estació de metro als nostres peus. Per poc no ens fem mal intentant esbrinar la localització de l'entrada, que va resultar ser discreta i amagada davant la majestuositat de la plaça. Ni de lluny ens haguéssim imaginat que una porta tan petita amagués tal grandiositat.

A l'entrar ens va rebre una altra riuada de gent abans d'adonar-nos d'on realment ens trobàvem. Era una altra dimensió, un espai claustrofòbic, amb els sostres corbats, les vies del tren a un pam del nas i les parets, unes parets que parlaven. Escopien lletres. Cada rajola que tapava la pedra del darrere tenia una lletra escrita. Em vaig sentir dins d'una sopa de lletres, intentant sortir-ne sense èxit. Intentant descobrir una sortida, una paraula clau que acabés amb l'enigma del joc.

—Una paraula clau! —Era clar. Aquell espai ens havia de proporcionar la següent pista. Una paraula, frase, alguna cosa que ens digués per on continuar.

—Què dius, mare?

—No pot ser una coincidència. El taxi ens ha deixat en aquesta plaça, justament en aquesta. I per què no en una altra? Algú més està buscant el quadre. Tot són moltes coincidències juntes. No devem ser les úniques.

—D'això ja me n'havia adonat. A l'Escorial tenia la sensació que em seguien, em sentia observada, com si trenta ulls estiguessin sobre meu vigilant-me. Creus que ens han pogut descobrir i ara han reprès el cas del quadre desaparegut?

—Tot podria ser. Ara no estem del tot segures enlloc. Hem d'anar amb ulls a l'esquena, no et refiïs de ningú. M'ho va ensenyar l'Ivan quan encara no tenia ni la més mínima idea del que portava entre mans.

Vaig començar a mirar les parets del meu davant i darrere, el sostre, qualsevol espai amb aquelles rajoles. Caminava amb la mirada alta, sense tenir en compte la gent que em venia de cara, sense esquivar-los. El meu cap era una nebulosa daurada, brillant, plena d'imatges. Hi flotaven lletres soltes, sense sentit, mapes, quadres. Era com una portalada on cada cosa entrava i sortia, sense poder recuperar-les. Tenia la sensació d'estar extraviant-ho tot mentre em perdia jo mateixa en aquell mar de caràcters.

Vaig sentir que arribava un tren. Feia la seva parada de rigor. El rellotge va marcar les dotze del migdia. El so de la frenada damunt les vies i l'eco de les agulles em va tornar a la realitat.

—Següent parada, Place Colette! Place Colette! Pròxima parada!

—Mare! Colette! —la Dària cridava a vint metres de mi. No l'entenia. Senyalava la paret del costat oposat d'on ens trobàvem. —Mira damunt del plànol de la paret. Hi posa Colette!

—Últim avís! Pròxima parada, Place Colette!

En aquell moment les paraules del revisor i les lletres de la paret es van posar en harmonia, i l'última vegada que va mencionar la paraula, aquesta va aparèixer davant dels meus ulls.

Havíem d'agafar la línia de metro que passava per aquella plaça. No estava gaire lluny d'on ens trobàvem.

Vam preguntar a un home que passava la localització de la boca del metro, però no va caldre gaire explicació. A la llunyania ens va assenyalar una cosa brillant. En arribar-hi, unes escales que baixaven sota terra estaven cobertes per una cúpula feta per punts d'alumini i vidre de colors. Eren boles que brillaven en reflectir-hi el sol. Semblaven perles...

I d'allà, vam agafar el següent tren que passava, en direcció al sud, cap a les catacumbes.

La Dària havia fet una cosa que em recordava molt a mi. De l'anterior estació havia agafat una guia turística, on un apartat estava dedicat a les catacumbes.

—Originàriament eren pedreres subterrànies d'on s'extreien pedres i minerals, que formaven una xarxa de tres-cents quilòmetres de galeries per sota de la ciutat. Mare... hi ha més de tres pisos a vint metres sota terra... necessitem més pistes, si no no ho aconseguirem mai.

—Segueix llegint.

—Aquí diu que al segle XVIII van ser utilitzades per traslladar els morts que les epidèmies provocaven i que saturaven els cementiris. Per això s'anomenen així avui en dia, en referència a les necròpolis romanes subterrànies. Van ser tancades després de la Segona Guerra Mundial, quan van servir com a amagatall per als agents dels aliats.

—I ara només està oberta una part. Però mira, no tot són ossos. Aquesta xarxa laberíntica té sales i sales, passadissos i túnels que s'han anat explorant durant els anys, i segur que hi ha sales que encara no s'han obert. Potser en una d'elles resideix el quadre...

Mentre parlàvem, se'ns va apropar el revisor per demanant-nos els bitllets. Era un home al voltant dels seixanta, no gaire alt, amb una mirada apagada i unes faccions fixades pels anys. Semblava que mai les hagués canviat, perquè devia portar molt temps fent la mateixa feina. Però alguna cosa em deia que aquesta vegada era diferent per ell.

—*Mesdames, les billets s'il vous plaît*—. Se li notava un accent que no era francès.

El vaig mirar als ulls i crec que per un moment el temps va aturar-se. L'home se'n va anar, sense dir res i vaig mirar a la Dària amb cara de desorientació. No entenia el que acabava de passar, però als pocs minuts ja tornava a ser allà. Ens va demanar de nou els bitllets, i ens els va retornar, havent-los inspeccionat i verificat i va seguir el seu trajecte fins als passatgers dels altres vagons, realitzant la mateixa acció.

Vam fer una parada per dinar abans d'entrar a les catacumbes. Estàvem afamades i havíem d'estar concentrades. El

cel s'estava ennegrint. Potser aquell núvol que havia vist abans sí que era real.

Hi havia molta cua. Evidentment que ningú present sabia la urgència que teníem i no per això ens havien de deixar passar. No podíem permetre que es notés la inquietud i nerviosisme imposats als nostres cossos així que vam decidir esperar com tothom. S'estava formant un grup davant nostre que havia reservat una visita guiada per les cinc de la tarda. Quedava poca estona, i la cua avançava.

Vam comprar el tiquet i el primer que ens vam trobar van ser unes escales molt verticals i fosques. El camí s'anava estretint i cada vegada em sentia més gran, com si creixés i l'espai s'empetitís. No havíem agafat cap visita guiada. Teníem l'opció d'anar per lliure, això sí, ens van avisar de seguir molt bé les indicacions de les parets. Un cop a dins, era fàcil perdre-s'hi.

Ens van tornar a demanar els tiquets més endavant. La Dària va donar el seu i jo vaig fer el mateix al seu darrere.

—Em sap greu però aquest no és el tiquet. —La dona que estava al costat de la corda per deixar entrar o no la gent em retornava el paperet que li havia donat, estranyada. Me'l vaig tornar a mirar amb la poca llum que hi havia. No em sonava de res.

Vaig tornar a posar les mans a la butxaca, per comprovar que hi havia el tiquet de veritat. L'hi vaig entregar, ara sí, el bo.

Unes passes més endavant, em vaig parar en un dels fanals que il·luminaven l'espai.

—No pot ser coincidència perleta... a la butxaca hi havia deixat el bitllet del tren que ens ha tornat el revisor abans. O algú me l'ha ficat a la butxaca sense jo adonar-me'n, o ha sigut ell el que m'ha canviat el bitllet per aquesta targeteta.

—Què hi diu?

—Rue Guynemer.

Les parets estaven marcades amb els noms dels carrers de la superfície, per no perdre's i establir una relació del món subterrani amb la ciutat de la llum.

—Ara som a l'avinguda Denfert Rochereau. El carrer de la targeta dona just als Jardins de Luxemburg. L'única manera de comprovar que s'amaga allà, és anant-hi.

14

DÀRIA

París, 12 d'agost del 2007
19:00h

Davant dels nostres ulls va aparèixer una sala humida i fosca. A poc a poc els meus ulls s'anaven adaptant a tal foscor fins que de sobte es va il·luminar inesperadament. Em vaig girar d'un cop sec. La mare portava un encenedor.

—S'ha d'anar preparada en aquesta vida —va dir amb una rialla tímida a la boca

—Fumes?

—No perleta…

—Després hem de parlar tu i jo…

Era una sala aparentment buida. El terra era ple de sorra i les parets llises no mostraven cap mena d'amagatall. Hi havia algun que altre crani incrustat en elles, però a part d'això, res.

—No pot ser. La targeta d'aquell home indicava que era

aquí. Per què si no ens ho hauria donat?

Anava caminant per l'espai circular, de sostre baix. Passava pel costat de la paret, tocant-la amb les puntes dels dits. El meu braç quedava més endarrere del meu cos, com una ànima en pena es deixava portar per la inèrcia del meu moviment.

—Està clar que som les primeres d'entrar aquí. Ni tan sols els que s'hi dediquen hi han arribat...

I de sobte es va sentir un cop estrident.

—Juro que jo no he tocat res! —el cos de la mare s'havia posat rígid i tens, amb els dos braços en alt.

—Mare, mira! —la paret de la seva dreta s'estava movent.

No podia creure el que veien els meus ulls. Estava somiant? Era tot ficció, o es tractava d'una broma? La paret seguia movent-se endavant fins deixar-ne entreveure tot el gruix i seguidament es desplaçava al costat, mentre la sorra del seu damunt anava caient com una cascada. Per un moment em vaig imaginar que era en una piràmide d'Egipte, descobrint una cel·la amagada o algun sarcòfag molt ben guardat.

—Què has tocat? —vaig preguntar-li encuriosida, amb l'adrenalina corrent per les meves venes, i una sensació de satisfacció que no em cabia dins la ment.

—Res! Et juro que jo no he sigut.

Havíem de cridar per sentir el que dèiem. El soroll de la paret s'intensificava a mesura que s'anava movent.

Ens havíem quedat a les fosques. L'encenedor havia deixat de funcionar i tan sols arribava un fil de llum de les bombetes dels passadissos llunyans.

—L'encenedor, ràpid.

Vaig notar que li havia caigut a terra de l'ensurt, i ara estava ajupida intentant recuperar-lo.

—Perleta, quines sabates portes?

—Què coi preguntes ara? Per què ho vols saber?

—Contesta'm!

—Aquelles sandàlies roges que em vau regalar l'estiu passat.

—Dària, no estem soles.

Es va fer un silenci ensordidor. El pèl dels meus braços se'm va eriçar en un obrir i tancar ulls. No em volia imaginar el de la mare.

—Dària, contra la paret, ja! —la mare cridava mentre aconseguia posar-se dreta, allunyant-se d'allà on era.

—Qui hi ha! —pensàvem que amb unes paraules punxants n'hi hauria prou, que seria una arma amb la qual guanyaríem. Però l'únic que vam aconseguir va ser que la silueta d'aquell individu, d'esquena a la dèbil llum, s'apropés encara més a nosaltres.

—Ell ho ha volgut...

—Mare, què faràs…?

—Tres, dos, u...

I va néixer la llum que va deixar veure l'acció que anava a efectuar. Alhora, també es va revelar la identitat del tercer individu d'aquella sala. Era l'home del metro.

"Què?", vaig pensar tan sorollosament que se'm podien sentir els pensaments.

L'home estava al costat d'una paret, amb un braç aixecat a l'altura d'un interruptor i l'altre a la mateixa alçada, com si ell estigués tan espantat com nosaltres.

—Tu? —vam dir les dos a l'unísón.

—Hola Fina, hola Dària.

El que acabava de dir ens havia deixat encara més perplexes.

—Abans de dir res, gireu-vos.

Amb temor, no sabíem ni per què, vam fer-ho a poc a poc. Els meus ulls no es podien creure que per fi estigués veient tal perfecció.

De la paret penjava un quadre, de grans dimensions, amb un marc gruixut daurat, decorat amb milions de detalls, caragols, fulles, tirabuixons... el color, però, estava desgastat i s'entreveia la fusta del fons. La majestuositat d'aquella peça era tal que em va envair un estrany desig de plorar. Un plor d'alleujament, però a la vegada de dolor i bellesa. Un plor que era un cant a mi mateixa. Em mereixia plorar.

—L'Ivan em va deixar a càrrec d'aquest petit. Us estava esperant. Porto vint anys fent-ho.

Vaig abraçar la mare, que havia quedat petrificada. Una llàgrima tímida va caure a la meva espatlla. Em va tornar l'abraçada.

De sobte vaig recordar-me de l'home que estava allà plantat, mirant-nos i vaig tallar en sec aquell emotiu moment de mare i filla.

—Tu... —la mare va senyalar-lo amb el dit, mentre s'hi apropava lentament. —Tu m'has canviat el tiquet aquest matí. Tu coneixes el meu nom i em coneixes a mi. Com?

—Em presentaré primer de tot. Em dic Juan. Jo era amic de l'Ivan.

L'Ivan... és clar, només podia ser cosa seva.

—Va contactar amb mi i l'Elías quan jo encara treballava a l'Escorial. Ens va demanar un favor, quasi de vida o mort. Suposo que haureu llegit la carta que et va deixar, Fina, si heu arribat fins aquí. Ens havia advertit de la gravetat de l'assumpte i que, si no rebíem resposta seva al cap d'uns dies, era perquè l'afer no havia sortit com ell s'esperava.

Em va informar sobre tu. T'estimava, oh, i tant que t'estimava. Eres la persona més important de la seva vida i no parava de mencionar-te. Estava més preocupat per tu que per ell mateix.

Es va fer un silenci curt.

—Dària, oi? —pregunta a la qual vaig assentir sense

voler, deixada portar per l'estupefacció—. També parlava de tu. Ens havia explicat que esperava una nena. "No me'n puc estar que neixi la meva perleta" deia... Per ell les perles tenien un valor molt especial. Suposo que ja sabeu que és la peça amagada en el quadre...

El quadre! Per això érem allà. Havia perdut totalment la noció del temps i l'espai.

—El vas amagar tu aquí?

—Va ser l'Elías, jo vaig escriure les pistes que us hi han dut. Eren necessàries per tal que costés d'identificar el lloc. No tothom podia saber-ho. Des de llavors, vaig decidir canviar de feina. No em podia permetre que a mi també em fessin ves a saber què aquella colla de covards. Per això em vaig mudar a París, per començar una nova vida. Sabia que el quadre i el seu contingut eren molt importants per ell i per vosaltres, per tant, vaig agafar una feina prop de l'obra d'art. Revisor de tren, al cap i a la fi, no m'estava malament. Em van deixar escollir les línies que volia cobrir, i vaig triar la que duia a les catacumbes.

Els primers anys, en les franges horàries que no hi havia turistes acostumava a entrar-hi. Em passejava per la zona on m'havia dit l'Elías que era el quadre. Era una que ningú encara no havia descobert. De fet, ara tampoc s'hi passa per aquí.

Em vaig haver d'acomiadar de l'Elías. Ell es quedava al monestir. Ens hem anat enviant cartes, però els escrits sempre han sigut molt subtils. Ell també havia canviat d'identitat. Em va dir

que se n'anava un temps d'allà, i que hi tornaria uns anys després, per començar de nou al lloc de sempre.

—El Saile... —va dir la mare amb un fil de veu.

—Exacte. Es va girar el nom. Era una nova persona però seguia sent ell.

Els tres estàvem flotant en un núvol de nostàlgia que es va acabar condensant en petites gotes de dol.

—No vull ara entretenir-vos amb històries meves. La feina que queda per fer és vostra...

Em vaig encarar cap al quadre. Tenia una llum encisadora. Aquells colors, pinzellades... no sabia el valor de la joia, però l'obra s'hi devia atansar. Uns tons rogencs, lilosos, una mar brava, un cel serè. Una lluna tímida enmig d'una posta de sol que costa d'anar-se'n...

—Et va dir on s'amagava la perla?

—D'això no en va deixar constància. Podria estar en qualsevol lloc. Al marc, per les vores...

I de sobte em va venir la inspiració que em faltava. En una mil·lèsima de segon fotogrames d'aquella tarda amb el Sergi a Amsterdam van omplir la meva ment. Vaig recordar el que m'havia explicat sobre l'amagatall de les joies, la bossa en la qual estaven arrecerades, el lloc...

El que em va donar l'impuls va ser aquella frase. Aquelles paraules que quan era a l'Escorial rondaven pel meu cap sense acabament. "El món i la lluna sencera…", "la lluna

sencera", "la lluna"...

Crec que vaig espantar els presents d'aquella habitació. Una espontaneïtat que fins i tot a mi mateixa, després de reflexionar sobre el que havia passat, m'havia semblat del tot impulsiva, sincera i impremeditada.

"Pam!" Semblava que havia detonat una explosió. Amb força, l'impacte de la punta de les ulleres de sol contra el llenç va foradar-ne la superfície. Potser no era una explosió de veritat, però alguna cosa de dins la mare i el Juan va esclatar.

—Dària, què fas! Com se t'acut fer una cosa així?

Sentia les injúries i els crits, però em resultaven llunyans, com si ens separés una paret de vidre opac i la veu m'arribés distorsionada.

Just a la lluna, al centre d'aquella esfera pintada. Vaig topar amb alguna cosa. Havia de ser la joia. Vaig esquinçar uns centímetres la tela per poder extreure el que s'amagava allà darrere. En vaig fer sortir una bossa de seda fina de color crema, segellada amb unes cordes.

La mare i el Juan se'm van apropar. Amb delicadesa vaig obrir el saquet, com si es tractés d'un tresor, i vaig abocar el contingut a les mans de la mare. Una perla petita va rodolar.

—Una perla... una miserable perla... —crec que la mare estava en una altra dimensió, intentant assimilar tot l'enrenou que havia provocat aquella peça rodona. Per mi, massa esfèrica per ésser real.

—Fina, aquesta perla deu valer milions—. El Juan intentava consolar-la, encara que suposo que entenia la frustració.

No parava de donar-li voltes a la forma d'aquella joia... una perla autèntica mai és perfecta. A simple vista es noten les imperfeccions de la superfície i aquella les imitava molt bé, però, de nou, el sisè sentit m'avisava.

Vaig agafar una pedra que hi havia al terra, la més punxeguda que vaig trobar.

—Deixeu-me fer. Confieu en mi. —Aquesta vegada els vaig haver d'avisar abans d'efectuar una altra acció arriscada. Amb la punta del roc vaig fer una ratlla a la perla. Si era de veritat, desprendria una pols de nacre. Si no, quedaria al descobert una capa de vidre o ceràmica.

I allí hi havia la resposta, aquella perla era...

—Dària Miralles! —des de la porta, ara em veia apuntada per una pistola mentre una veu cridava el meu nom. Ens vam girar els tres de cop. No em podia creure el que estava passant.

—Michelle? —vaig deixar anar desconcertada. Era la noia de darrere el mostrador d'aquell establiment a Luxemburg. La que m'havia proporcionat el nom del meu pare sense jo saber-ho i la que ara, en teoria, treballava a la que havia sigut la vivenda d'ell, de l'Ivan.

Al seu darrere va aparèixer una altra figura.

—Hertha? —la meva veu arribava a tenir un punt d'incredulitat. Em venien a la ment milers de fotogrames de la

meva estada a Luxemburg, a l'hotel on m'havia allotjat, amb la figura de la Hertha sempre present.

—Gràcies a tu ara podrem tancar el que es va quedar obert—. La Michelle parlava amb un to desafiant mentre seguia subjectant la pistola—. Des de ben petita m'havien explicat la història del quadre de la perla desaparegut i sempre m'havia semblat fascinant. Un conte típic de família.

La Michelle era membre de l'organització. I la Hertha, i la persona que menys m'esperava també. Per la porta havia aparegut el Leo.

—Tu també...? —una bufetada de realitat em va martiritzar tots els records. Aquella nit a Luxemburg havia sigut una mentida. Els moments viscuts, les paraules dites, aquell petó... una llàgrima em va rodolar lentament per la galta.

—Àvia, diga-li la veritat. La vertadera perla no està dins del quadre—. Les paraules de la Michelle eren més afilades que la punta de qualsevol pedra.

Em mirava el coll. Tenia un esguard encisador i manipulador que va fer tocar-me'l. Em feia baixar lentament la mà fins a la clavícula. No me n'havia adonat que havia dut la perla real tot aquest temps a sobre.

—Molt bé, molt bé. Ets una noia astuta —deia la Michelle mentre se li esbossava un somriure malèvol a la boca—. Portes penjada la perla més antiga del món. És única i el seu valor és estratosfèric.

—Mare? —vaig apel·lar a la seva persona per esbrinar la procedència del collar que l'Ignasi m'havia regalat per l'aniversari.

—Al desaparèixer el teu pare, vaig adonar-me que m'havia deixat una capseta a la tauleta de nit de l'habitació de Cadaqués. Jo ja havia llegit la carta que m'havia escrit i em pensava que el penjoll era una perla com qualsevol altra de joieria. Com que aquest any era especial, entre el teu tiet i la Isabel vam decidir regalar-t'ho, però per res del món sabíem el que teníem entre les mans. Em va semblar un acte molt bonic, saber que duies una cosa del teu pare.

—Per això em dieu "perleta". Perquè ell ja m'ho deia quan encara no havia nascut. I ell m'ho deia per tot allò que aquesta perla li suscitava i li recordava a mi.

Deia cada paraula amb la mà agafant el penjoll, com si així em pogués comunicar amb l'Ivan... amb el pare.

—Ja n'hi ha prou de tant amor. Dària, el collaret o disparo.

—Per l'amor de Déu, Dària, dona-li—. La mare començava a desesperar-se. La meva actitud la consumia.

—Tu ho has volgut. Tres, dos, un...

El compte enrere se'm va fer etern. Vaig agafar el collaret amb més força que mai.

A continuació es va sentir un tret que va fer ressonar la

part més fosca de la ciutat de la Llum.

Al mateix temps que havia premut el puny, també ho havia fet amb els ulls. La força que vaig arribar a tenir en aquells moments va ser superior al que m'hagués pensat mai. Era un impuls que m'arribava de ben endins. Una ímpetu amagat, que no sabia ni que tenia. Segurament aquesta energia no havia desviat la bala, però sempre creuré que sí.

La Michelle va caure endavant, desplomada al terra. La figura de la Hertha, abans amagada per la de la seva neta, va aparèixer amb un crani a la mà. Un cop de cap sec, mai més ben dit, l'havia deixat inconscient just en el moment que anava a disparar.

Ara sí que no entenia el que passava. Aquella dona se'm va apropar, a poc a poc. Ja no caminava tant àgilment com ho feia a l'hotel de Luxemburg.

—No ho entenc. Vostè. És de la seva família. Segurament el Leo també ho és. Per què ho ha fet? Sou vosaltres els qui li heu posat aquesta història a la ment. Vosaltres vau portar el meu pare a la seva perdició. El vau guiar fins a un pou sense sortida.

—El teu pare s'hi va guiar ell sol. Tenia un bon cor, com jo ara he après. Jo també era com la Michelle. També m'havien explicat aquestes històries i en una època de la meva vida també havia participat en aquest joc familiar. Sempre hi han rodat les joies com qui aconsegueix pa per menjar… Però va arribar un

punt que estava cansada d'estar sempre darrere d'algú, en l'anonimat, fent una tasca complicada per a tothom. Simplement el meu cap va fer un gir, i es va asserenar. Ja n'hi havia prou i sabia que s'havia d'acabar al més aviat possible. Quan vaig veure el teu cognom, vaig predir que la Michelle no tardaria a adonar-se'n i voldria reprendre-ho tot. Era el moment idoni per acabar. Ha sigut la millor decisió, creu-me—. Se m'havia apropat tant que podia netejar-me les llàgrimes que em queien de desconsol per la cara.

Tant la mare com el Juan van venir allà on era, i tots ens vam fondre en una tendra abraçada plena d'emocions contradictòries.

El temps, però, seguia corrent i ja no hi fèiem res allà baix. Va aparèixer la policia i al seu darrere, el Leo. Tenia els cabells esvalotats, com quan el vaig conèixer en aquell bar. L'agent va recollir la Michelle de terra, encara inconscient, i se la va endur, al mateix temps que dos homes més emmanillaven la Hertha.

—Leo?

Amb la Hertha emmanillada, les últimes paraules que va dir em van semblar tristes.

—Ell no és de la família. Només el vaig cridar perquè et vigilés. El teu cognom em va resultar familiar quan et vaig veure a les llistes de l'hotel. Jo ja coneixia la teva mare. Tota la família

la coneix, i sabia que si et quedaves per la ciutat, la Michelle no tardaria a saber-ho i a fer alguna cosa al respecte. Ell tan sols feia la seva feina. Pel teu bé...

Se la van endur. Amb el cap cot, només podia resignar-s'hi.

Abraçada a la mare, vaig mirar el Leo als ulls, i els dos ens vam entendre.

Al marxar, vaig observar la pistola que encara reposava al terra. Tenia un símbol imprès. Em resultava familiar. Sabia que l'havia vist en un altre lloc, però era incapaç de recordar-ho.

Quan els agents van evacuar l'habitació, el seu caminar va fer xocar unes claus que tenia penjades. Aquell so em va portar la resposta. Havia vist aquell símbol al clauer de la Hertha, la primera nit a Luxemburg.

20:00h

La sortida a l'exterior l'havia imaginat més càlida. El cel era ple de núvols que descarregaven sense miraments litres d'aigua i coincidien amb el meu estat d'ànim. Hi havia uns quants furgons de policia i una ambulància que s'enduia la Michelle. Uns agents havien custodiat el quadre i se l'emportaven a les oficines, on el grup de patrimoni històric dels agents de l'ordre inspeccionaria i restauraria.

Vaig deixar la mare amb un dels agents i vaig apropar-me

al Leo, que s'esperava dret a uns quants metres del bullici.

—Ho sento —em va dir fluixet.

No vaig poder dir res, sinó abraçar-lo, abans que em caiguessin les llàgrimes una altra vegada.

—Només feies la teva feina. Però digues-me una cosa. Reconeix que almenys sí que t'apassiona l'art. Que és veritat això que busques obres, que ets com el meu pare, un nòmada.

De la butxaca en va treure un full. Era el mateix que m'havia ensenyat dalt de la muralla a Luxemburg. Aquesta vegada el vaig poder veure millor. M'indicava una obra.

—Dària, porto anys buscant-la. Tothom m'havia parlat del quadre. Era una peça d'aquelles que tenen un no-sé-què especial. T'ho vaig dir. Només em deixo moure per aquelles obres que em regiren l'interior.

I és clar que és veritat, en aquell moment estava sent sincer. Potser massa. I la meva sinceritat no es va acabar llavors.

Em va mirar els llavis. Vaig entendre a què es referia, i em vaig entendrir. Era un sentiment que detestava, però en aquells moments l'acollia.

I així, sota la pluja, recuperàvem l'abraçada que ens havia deixat la nostra estimada París al principi del dia.

15

DÀRIA

Comillas, 29 d'agost del 2007

Casa feia una olor més bona que mai, era més acollidora del que mai havia sigut i també respirava alleujada de dolor. Tots els secrets de la mare, anys atrapats entre aquelles parets, ara havien pogut desprendre's i es notava en l'harmonia de les estances.

Feia mal, molt mal, haver arribat on érem, però era un dolor necessari. Si no pica, no cura, diuen.

Em trobava a la meva habitació, un cop més asseguda al meu llit, escrivint. Era finals d'agost i quan arribés el setembre no podia esperar que tornés a començar un nou curs a la universitat, això s'havia acabat. S'havia acabat tornar per aquell campus ple d'estudiants. No crec que arribés a enyorar la facultat d'Història.

Em semblava impossible, però m'enduia una realitat d'aquell viatge. Si alguna cosa et remou l'interior i et desperta el sisè sentit, continua endavant. La travessia m'havia ensenyat, a

poc a poc, a confiar en aquesta intuïció, a perdre la por pel que de veritat sentia. Uns petits impulsos que m'havien anat bé per verificar la meva vocació.

Després de cedir el quadre a les autoritats, vaig sentir un buit dins meu, com si m'haguessin expropiat quelcom que mai havia tingut, però que sempre havia ocupat un lloc en mi. Per això volia seguir el curs del quadre. Els vaig explicar la meva situació com a ex estudiant, i una proposta com la d'un lloc de treball va proporcionar-me una plaça com a novella en la gestió del patrimoni arqueològic i artístic nacional. La situació en què m'havia deixat el quadre i la meva actuació els havia ajudat a prendre la decisió.

Ah, i el penjoll! Havia sigut tot un periple. Quan vam tornar a Comillas vam contactar amb la família a la qual pertanyia. Ho vam fer al costat de la policia, que ens aconsellava en les accions i les paraules.

Ens va contestar al telèfon una veu masculina tremolosa. Vam haver-li d'explicar tot, des del principi, mencionant l'Ivan, la desaparició del quadre i la perla que una família de Luxemburg els enviava. Li va costar fer memòria, i per això s'hi va posar la seva dona. Ella havia fet tots els tràmits i se'n recordava com si fos ara del dia que havien d'anar a l'Escorial. Ens va disculpar pel seu home, que amb els anys s'havia tornat dement.

Li suposava moltes molèsties haver de recuperar la joia, i amb la seva edat, ens va dir que ja no valia la pena. Amb tot això,

les autoritats ens van donar permís per quedar-nos-la.

El collaret ja no el duia penjat, ara que sabia el seu valor. Estava guardat a la capsa on havia vingut empaquetat.

Escrivia al meu pare. Li explicava un munt de coses, el que havia viscut aquests dies, els meus pensaments i què em preocupava.

Havia descobert el seu secret i, per fi, amb la mare havíem complert els seus desitjos: recuperar el quadre. Havia sigut molt astut en deixar una rèplica de la perla. L'havia confiada a la dona amb qui més confiava. Ho considerava un acte d'amor. I d'intel·ligència.

Però l'interrogant de si seguia viu o no em turmentava. I per això li escrivia. Les cartes l'havien mantingut viu tot aquest temps, i ara volia seguir així fins que descobrís el contrari.

Em faltava explicar-li una cosa. El Leo... havia despertat en mi una personalitat adormida que segons com em recordava a la història de la mare i ell.

Entre paraules escrites, van trucar al timbre.

—Ja hi vaig jo! —avisava la mare mentre baixava les escales a correcuita, com sempre havia fet, derrapant pel revolt d'aquestes.

Vaig obrir la porta i de debò que no vaig saber reaccionar de l'ensurt. Era el Sergi.

Li podia veure la il·lusió als ulls i com se m'apropava a poc a poc, per acabar embolcallant-me amb els seus braços.

—He vingut tan aviat com he pogut. No deixava de pensar en aquells dies junts a Amsterdam i he pogut reflexionar sobre nosaltres. T'estimo, sé que és així.

Amb el t'estimo als llavis em va deixar flotant en un precipici. Una abraçada que em suscitava que ho intentés de nou, però que a la vegada em cridava un altre nom, Leo.

Que el sisè sentit ara em traïa? Sí. Que el seguia estimant després de tot? Potser també.

—M'estimes o només em trobes a faltar?

Era una pregunta que no s'esperava. El vaig deixar amb l'ai al cor i un espai immens es va formar davant nostre.

Per endavant tenia un nou futur, amb interrogants que es tancaven, mentre se n'obrien d'altres. La flama es mantenia encesa. Perquè d'això es tracta la vida, no?

Els fets del 7 d'octubre de 1983 no van deixar ningú indiferent, ni tan sols 20 anys després, quan va tornar a sortir a la llum el cas de la desaparició d'un quadre i el seu pintor, l'Ivan Renaux.

Què passa quan l'art està en perill? Quan aquest, els quadres i les pintures s'utilitzen per alguna altra cosa que no sigui element d'exposició? Pot ser que amaguin quelcom prou valuós com per desmuntar una família?

Estiu del 2007. La Dària, una noia de vint-i-tres anys, ha acabat la carrera i sense voler es veurà immersa en un joc de pistes que la duran a replantejar-se el sentit del seu viatge, un que l'havia d'ajudar a aclarir-li la direcció del seu futur, ara sense el Sergi ni una feina, el mateix que havia fet la seva mare vint anys enrere. Un secret familiar que revelarà la realitat de la història de la Fina.

La història es repeteix?